

TARTU ÜLIKOOLI VILJANDI KULTUURIAKADEEMIA

Kogukonnaharidus ja huvitegevus

Kaari Põlder

**SALME KULTUURIKESKUSE KOGUKONNARAAMATUKOGU
LOOMISPROTSESS JA EDASINE TEGEVUSKAVA LÄHTUDES KOGUKONNA
HUVIDEST**

Loov-praktiline lõputöö

Juhendaja: Riin Luks (MA)

kogukonnahariduse ja huvitegevuse õppekava programmijuht

Viljandi 2023

Resümee

„Salme Kultuurikeskuse kogukonnaraamatukogu loomisprotsess ja edasine tegevuskava lähtudes kogukonna huvidest.“ Tallinnas, Kalamaja asumis paikneb Salme Kultuurikeskuse kogukonnaraamatukogu, mis on valminud kogukonna eestvedajate ja Salme Kultuurikeskuse omavahelisel koostööl. Töö eesmärgiks on Salme Kultuurikeskuse kogukonnaraamatukogu käivitamine ja tegevuskava koostamine selle kestvaks kasutamiseks. Esimeses osas annan teoreetilise ülevaate rahvaraamatukogude eesmärgist ja nende uuenevast rollist, tutvustan alternatiivseid lahendusi traditsioonilistele rahvaraamatukogudele ja hariduslikke võimalusi raamatukogudes. Praktiline osa tutvustab Salme Kultuurikeskuse kogukonnaraamatukogu loomisprotsessi alates ideeskorjest kuni valmimiseni. Kogukonnaliikmete seas läbi viidud uurimuse tulemusena valmib edasine tegevuskava, mis pakub konkreetseid ideid laialdasemaks kasutamiseks. Töö viimases osas analüüsin meeskonna ja enda panust. Loomisprotsessi käigus saadud kogemusi ja tegevuskava on võimalik kasutada tulevikus järgmiste kogukonnaraamatukogude käivitamisel.

Võtmesõnad: kogukonnaraamatukogu, kogukonnakeskus, rahvaraamatukogu, Kalamaja.

Abstract

“The process of creating the Salme Kultuurikeskus community library and the further action plan based on the interests of the community.” There is Salme Kultuurikeskus community library in Tallinn in Kalamaja settlement. It was completed by the cooperation of the community leaders and the Salme Kultuurikeskus. The aim of the work is to launch Salme Kultuurikeskus community library and prepare an action plan for sustainable use in the future. In the first part, I'll give a theoretical overview of the purpose of public libraries and their evolving role, introduce alternative solutions for libraries and educational opportunities in libraries. The practical part introduces the process of creating the Salme Kultuurikeskus community library. As a result of the research conducted among the community members, a further action plan is prepared, which offers concrete ideas for wider use. In the last part of the work, I'll analyze the team's and my own contribution. It is possible to use the experience gained during the creation process and the action plan when starting the next community libraries in the future.

Keywords: community library, community center, public library, Kalamaja

Sisukord

Sissejuhatus	4
1. Töö teoreetiline taust.....	6
1.1 Rahvaraamatukogude mõiste ja eesmärk.....	6
1.2 Rahvaraamatukogud kui kogukonnakeskused	7
1.3 Alternatiivsed võimalused raamatukogudele	8
1.4 Hariduslikud võimalused raamatukogus.....	9
2. Salme Kultuurikeskuse kogukonnaraamatukogu loomisprotsess	11
2.1 Kogukonnaraamatukogu idee ja osalemine Tallinna kaasava eelarve 2020/2021 konkursil	11
2.2 Kogukonnaraamatukogu idee tutvustamine, noorte ja kogukonna kaasamine.....	14
2.3 Tallinna kaasava eelarve tulemused	16
2.4 Salme Kultuurikeskuse kogukonnaraamatukogu projektitaotlus Kultuuriministeeriumile	17
3. Salme Kultuurikeskuse kogukonnaraamatukogu tegevuskava	20
3.1 Kaardistusuurimuse läbi viimine.....	21
3.2 Tegevuskava koostamise eeltöö	23
3.3 Tegevuskava.....	24
4. Refleksioon.....	27
Kokkuvõte	30
Kasutatud kirjandus	31
Lisa 1. Tallinna kaasava eelarve taotluse kirjeldus ja esialgne eelarve	33
Lisa 2. Videoidee tutvustus ja nõuded.....	34
Lisa 3. Lapse ja täiskasvanu videoklipis osalemise nõuseoleku avaldus	35
Lisa 4. Videoklipi leviku statistika Facebookis	36
Lisa 5. Taotlus Kultuuriministeeriumile.....	37
Lisa 6. Küsitlus Kalamaja kogukonna liikmetele.....	38
Lisa 7. Intervjuuküsimused Kalamaja Põhikooli õpetajatele.....	40
Lisa 8. Fotod	41
Lihtlitsents.....	44

Sissejuhatus

Käesolev töö on kirjutatud Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemia kogukonnahariduse ja huvitegevuse õppekava loov-praktilise lõputööna ja kajastab Salme Kultuurikeskuse kogukonnaraamatukogu loomise protsessi ning pakub välja edasise tegevuskava kogukonna raamatukogu efektiivsemaks kasutuseks.

Kalamaja on asum Põhja-Tallinna linnaosas. Asum paikneb Tallinna merepiiri ääres ning piirneb Karjamaa, Pelgulinna, Kelmiküla, Vanalinna ja Sadama asumiga. Kalamaja asumi pindala on 2,1 km². Kalamaja on Tallinna üks kiiremini kasvavatest asumitest. (Juske, 2017, lk 9) 2022. aasta 1. jaanuari seisuga elab Tallinna statistika aastaraamatu "Tallinn arvudes" (2022) andmetel Kalamaja asumis 12 930 elanikku, mis on 17% rohkem kui 2017.aastal, mil elanikke oli 10756. Olen olnud Põhja- Tallinna elanik aastast 2009 , minu lapsed on Kalamaja Põhikooli õpilased aastast 2016 ning olen alates 2019. aastast Kalamaja Põhikooli laiendatud hoolekogu liige. 2020. aasta novembris toimunud laiendatud hoolekogu koosolekul viidi läbi liikmete hulgas ideekorje, kas ja millise ideega osaleda Tallinna kaasava eelarve konkursil. Pakutud ideedest osutus valikuks Kalamaja Põhikooli õpilase Marie Klitzschi poolt pakutud ja tema laiendatud hoolekogu liikmest ema poolt tutvustatud idee Kalamaja Kogukonnaraamatukogust. Kalamaja Kogukonnaraamatukogu loomise vajadusena toodi välja kasulikkus Kalamaja Põhikooli õpilastele ja Kalamaja kogukonnale üldiselt, sest kogukonnaraamatukogu on avatud kõikidele ja sobitub Kalamaja loomingulisse keskkonda olles uuenduslik. Kogukonnaraamatukogu idee läbis edukalt Tallinna kaasava eelarve esimese vooru ja läks Põhja-Tallinna piirkonnas avalikule hääletusele koos teiste Tallinna elanike poolt esitatud ideedega. Kalamaja kogukonnaraamatukogu idee ei osutunud konkursil võitjaks, aga saavutas kolmanda koha. Kogukonnaraamatukogu rajamise idee jäi aga silma tolelaegsele Salme Kultuurikeskuse direktorile Sten Svetljakovile, kellega koostöös kogukonnaraamatukogu Kalamaja Põhikooli ja Salme Kultuurikeskuse vahelisel muruplatsil 2022. aasta maikuus avati.

Kalamaja kogukonnaraamatukogu asemel kannab kogukonnaraamatukogu tänasel päeval Salme Kultuurikeskuse kogukonnaraamatukogu nime, seetõttu on ka töös edaspidi kasutusel Salme Kultuurikeskuse kogukonnaraamatukogu nimi. Salme Kultuurikeskuse kogukonnaraamatukogu asub Kalamaja keskmes, Salme Kultuurikeskuse ja Kalamaja Põhikooli vahelisel rohealal. Kogukonnaraamatukogu asukoht on kergesti ligipääsetav

Kalamaja kogukonna liikmetele ja Kalamaja Põhikooli õpilastele ning samuti ollakse kogukonnaraamatukogu olemasoluga kursis, kuid siiki on kasutajaid Salme Kultuurikeskuse juhtkonna ja kooliõpilaste sõnul pigem vähe. Olin kirjeldatud protsessi kaasatud ning otsustasin seda kirjeldada loov-praktilise lõputööna. Sellest tulenevalt on töö **eesmärgiks Salme Kultuurikeskuse kogukonnaraamatukogu käivitamine ja tegevuskava koostamine selle kestvaks kasutamiseks.**

Eesmärgi saavutamiseks seadsin järgmised ülesanded:

- Läbi töötada rahvaraamatukogusid ja kogukonnatööd käsitlevad materjalid. Anda ülevaade rahvaraamatukogude olemusest, eesmärgist ja tähtsusest kogukonnas, tutvustada uuenduslikke raamatukogumudeleid ning hariduslikke võimalusi raamatukogudes.
- Kirjeldada Salme Kultuurikeskuse kogukonnaraamatukogu loomisprotsessi osapoolte omavahelist koostööd.
- Küsida Kalamaja kogukonna liikmetelt ja Kalamaja põhikooli õpetajetelt sisendit Salme Kultuurikeskuse kogukonnaraamatukogu efektiivsemaks ja laialdasemaks kasutamiseks.
- *Survey*-uurimuse sisendi põhjal koostada tegevuskava kogukonnaraamatukogu kestvaks kasutamiseks.
- Edastada kogutud ideed Salme Kultuurikeskuse juhatusele ja Kalamaja Põhikooli õpetajatele ja juhtkonnale, kelle abiga võiks Salme Kultuurikeskuse kogukonnaraamatukogu kasutades elavdada kogukonna ühetekuuluvustunnet ja mitmekesistada Kalamaja põhikooli õpilaste õppimisvõimalusi.

Loov-praktiline lõpuöö koosneb neljast osast. Esimeses osas annan teoreetilise ülevaate rahvaraamatukogude eesmärgist ja nende uuenevast rollist, tutvustan alternatiivseid lahendusi lisaks traditsioonilistele rahvaraamatukogudele ja hariduslikke võimalusi raamatukogudes. Praktiline osa tutvustab põhjalikult Salme Kultuurikeskuse kogukonnaraamatukogu loomisprotsessi alates ideeskorjest kuni valmimiseni ja kirjeldab minu ülesandeid ja rolli selles protsessis. Teoreetiliste andmetele ja läbi viidud uurimuse tulemustele toetudes koostan edasise tegevuskava Salme Kultuurikeskuse kogukonnaraamatukogu laialdasemaks ja kestvaks kasutuseks. Neljandas osas reflekteerin enda tegevust.

1. Töö teoreetiline taust

Peatükis annan ülevaate töö teoreetilisest taustast: rahvaraamatukogude eesmärk ja tähtsus kogukonnas, alternatiivsed võimalused rahvaraamatukogudele ja hariduslikud võimalused raamatukogudes.

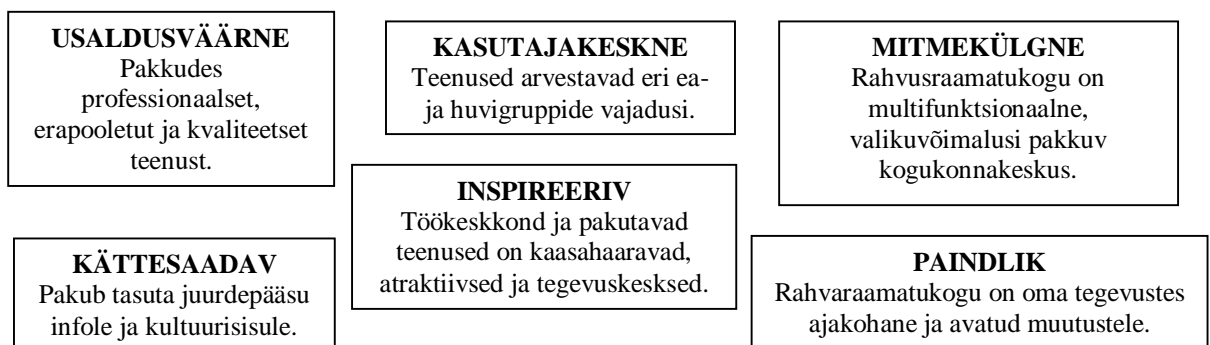
1.1 Rahvaraamatukogude mõiste ja eesmärk

Rahvaraamatukogu on munitsipaalraamatukogu, kes kogub, säilitab ja teeb lugejale kättesaadavaks temale vajalikud trükised, audiovisuaalvahendid ja teised teavikud ning avalikud andmebaasid (Rahvaraamatukogude seadus, 2019). Akadeemik James Billington on öelnud, et raamatukogu on koht, kus eilse päeva pärand on tänase päevaga kokku toodud tulevikuvõimaluste loomiseks, andes mõista, et raamatukogud peavad uuenema ja käima ajaga kaasas (Kikas 2011, lk 5).

Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu eestvedamisel ja Kultuuriministeeriumi toetusel koostatud visioonidokumendis “21. sajandi raamatukogu” on raamatukogude missioonina välja toodud inimeste lugemisharjumuste kujundamine, elukestva õppe ja säästliku mõtteviisi toetamine ning ligipääsu pakkumine informatsioonile, teadmistele ja kultuurile. (Eesti Raamatukoguhoidjate Ühing [ERÜ], 2022, lk 2)

Rahvusraamatukogude kvaliteedi hindamise mudelis (ERÜ, 2017, lk 3) on 21.sajandi raamatukogu: a) kättesaadav, b) inspireeriv, c) paindlik, d) usaldusväärne, e) kasutajakeskne, f) mitmekülgne. Joonis 1 on lühidalt kirjeldatud, mida mudelis välja toodud omadused tähendavad.

Joonis 1. 21.sajandi raamatukogu väärtuskaart

Rahvaraamatukogude eesmärgiks on tagada elanikele vaba ja piiramatut juurdepääs informatsioonile, teadmistele, inimõtte saavutustele ning kultuurile, toetada elukestvat õppimist ja enesetäiendamist (Rahvaraamatukogu seadus, 2019). Raamatukogu ei ole

kunagi olnud ainult raamatute kogumise ja laenutamise kohaks, vaid raamatukogu eesmärgiks on kanda edasi elu- ja raamatutarkust. Järjepidevuse loomisega sündmuste, ettevõtmiste, inimeste vahel kannab raamatukogu edasi elutarkust. Seda tarkust, mida kunagi jagati põlvkonnalt põlvkonnale. Tausta ja seoste loomise kõrval on raamatukogul elutarkuse jagamiseks veel teisigi võimalusi, sest raamatukogu, kui sotsiaalselt ja füüsiliselt korrastatud keskkonda, valitseb inimene ja inimlik sõna. (Aru, 2023)

1.2 Rahvaraamatukogud kui kogukonnakeskused

Mitmetes riikides on raamatukogud kujunenud olulisteks kogukonna kompetentsikeskusteks. Näiteks Helsingis ja Aarhusis on kogukonnakeskusteks kujundatud raamatukogud ilmekalt näidanud, et need on lisaks raamatute laenutamise võimaluse kõrval ka õppimise, huvitegevuse ja meelelahutuse keskkonnad. Raamatukogust kui neutraalsest ja usaldusväärsest asutusest on saanud kaasaja ja avalike arutelude paik. Naaberriikidega võrreldes võib arvata, et Eestis on suurem raamatukogude rolli laienemine veel ees. (Talihärm, 2021) Kaasajal on rahvaraamatukogu üha rohkem kogukonna elu keskpunkt, kohtumispaik, uudiste vahendaja, vajadusel isegi kodus puuduvate esemete, näiteks arvuti, muusikariista, õmblusmasina või kangastelgede laenutaja. Mõnes raamatukogus oodatakse bussi, mis viib koju ja mõnes käiakse ümbrikus saabuva kirja järele. (Aru, 2023).

Kultuuriministeeriumi kultuuriväärtuste osakonna raamatukogunõunik Ülle Taliharma eestvedamisel käib rahvaraamatukogu seaduse muutmine. Seadusemuudatustega nähakse ette uusi koostöövorme raamatukoguvõrgu ja teenuste arendamiseks, et raamatukoguteenus tervikuna muutuks tänapäevaseks ning lugeja vajadustele vastavaks. Toetatakse rahvaraamatukogude rolli ühiskonnas ning luuakse tingimused nende töö kaasajastamiseks ja tugevama sünergia loomiseks teabelevi ning kultuuri- ja huvitegevuse teiste valdkondadega. (Kultuuriministeerium, 2020, lk 9) 21. sajandi raamatukogu lähtub oma tegevuses kolmest peamisest väärtusest - usaldusväärsus, kasutajakesksus ja loovus. Kasutajakesksuse all peetakse silmas arvestamist erinevate sihtgruppide vajadustega ja pakkudes võrdseid võimalusi ligipääsuks informatsioonile ning aktiivseks osalemiseks ühiskonnaelus. Muutustega kohanemiseks on raamatukogud paindlikud, mitmekülgsed ja uuenduslikud (ERÜ, 2022, lk 3). Traditsioonilisele raamatukogule otsitakse lisaks lahendusi, mis kõnetaks ka neid kogukonna gruppe, kelle jaoks raamatukogu raamatute laenutuskohana on võõras või kauge.

1.3 Alternatiivsed võimalused raamatukogudele

Eesti raamatukoguvõrgu moodustavad 2021. aasta raamatukogude statistika andmetel 864 raamatukogu: 513 rahvaraamatukogu, 36 teadus- ja erialaraamatukogu, 315 kooliraamatukogu. Lisaks kuulub raamatukogude võtku veel ka hoiu-, pimedate- ja veebiraamatukogu. (Kultuuriministeerium, 2023)

Austraalia Riikliku Ülikooli ja Nevada Ülikooli poolt läbi viidud uuringus selgus, et Eesti kodus on keskmiselt 218 raamatut, millega on eestlased maailmas esimesel kohal. Eestlastele järgnevad norralased, kellel on kodus 212 raamatut ja kõige vähem raamatuid on Türgi majapidamises, kus on keskmiselt 27 raamatut. Kasvamine raamatute keskel tuleb kasuks hilisematele edukatele haridussaavutustele ja on aluseks kõrgemale ametialasele positsioonile. (Zhou, 2018). Eestlased on suured raamatusõbrad, aga kuna raamatud võtavad kodus palju ruumi, siis otsitakse lahendusi, kuidas raamatuid edasi jagada. Leo Arivat ja Kaiko Kauri on veebiettevõtjad, kes on Raamatuvahetuse veebikeskkonna algatajad ning nemad on intervjuus ajalehele Pealinn välja toonud, et **raamatuvahetuse** puhul pole tegu ei antikvariaadi ega raamatukoguga, sest raamatuvahetuss jõuavad pigem täiesti uued kui ka suhteliselt uued raamatud vanuses 5-10 aastat, mille seisukord on valdavalt hea või väga hea (Aus, 2019).

Reisiraamatukogud on raamaturiiulid, millelt reisijad saavad endale tasuta meelepärast lugemist võtta. Raamatud võib panna peale lugemist ükskõik millise reisiraamatukogu riiulisse või soovi korral jätta endale. Reisiraamatukogud asuvad Tallinna lennujaamas, Tallinna sadamas ning erinevates raudtee- ja bussijaamades üle Eesti. Reisiraamatukogude riiulit täidab Eesti Hoiuraamatukogu. (Taim, 2022) Eesti Hoiuraamatukogu on Kultuuriministeeriumi valitsemisalas tegutsev ministeeriumi hallatav riigiasutus, mille põhiülesanded on:

- moodustada üleriigiline vähekasutatavate trükiste hoiukogu, talletades Eesti teistest raamatukogudest üleantud säilitamist väärivat teaduslikku, tehnilist ja kultuurialast kirjandust ning teha see kättesaadavaks raamatukogudele ja lugejatele;
- võtta vahetuskogusse vastu teistelt raamatukogudelt, asutustelt, juriidilistelt ja füüsilistelt isikutelt teavikuid ning vahendada neid raamatukogudele oma kogude täiendamiseks või hävinud teavikute asendamiseks;
- valmistada, komplekteerida, säilitada ja teha kättesaadavaks heliraamatuid, ajakirju, ajalehti, punktkirjas ja elektroonilisi teavikuid ning puuteraamatuid

nägemispuudega või mõne muu tavakirjas teksti lugemist takistava puudega lugejatele. (Eesti Hoiuraamatukogu põhimäärus, 2010)

Visioondokumendis „21. sajandi raamatukogu“ on keskkonnateadlikuse peatükis (2002, lk 15) välja toodud ettepanek, mille järgi vähendatakse raamatute ja teiste väljaannetega seotud keskkonnamõjusid, kasutatakse kogude täiendamiseks või asendamiseks riikliku vahetuskogu teenuseid ja nõustatakse inimesi kasutatud raamatutega ümberkäimisel. Eesti Hoiuraamatukogu väljaannete osakonna juhataja Kai Luguse sõnul võib **kogukonnaraamatukogu** olla lähima rahvaraamatukogu käepikendus ja koostööpartner, aga ka täiesti omaette ruum, maja või miks mitte suveperioodil lihtsalt kapp või väliriil. Kogukonnaraamatukogu riulitest saavad kogukonna liikmed ja rändurid raamatuid tasuta lugeda võtta või soovi korral endale jätta ning sinna saab oma läbiloetud raamatu järgmist lugejat ootama jätta. (Eesti Hoiuraamatukogu, 2022) Tallinnas, Kalamaja ja Kadrioru asumis on kogukonna raamatukogudeks klaasist majad, kus on võimalik raamatuid ja ajakirju laenutada, praktiseerida raamatuvahetust ning Kadrioru kogukonna raamatukogus paiknevad toolid ja lauad võimaldavad teha ka kaugtööd.

1.4 Hariduslikud võimalused raamatukogus

Raamatukogud pühendavad aega ja energiat laste- ja noorte arendamisele suunatud tegevustele viies läbi kohtumisi kirjanike ja illustraatoritega, korraldades kirjandusmänge ja ettelugemise võistlusi, viies läbi lastehommikuid ja erinevaid haridusprogramme (Eesti Konjukturiinstituut, 2022, lk 44).

Tallinna Keskraamatukogul on maikuu alguse seisuga pakkumisel 67 erineva sisuga raamatukogutundi 1-5.klassile, 34 erinevat raamatukogutundi 5-9.klassile ja lisaks tunnid nii koolieelikutele, gümnasistidele kui ka õpetajatele. Raamatukogutundide eesmärk on arendada erinevaid pädevusi, rikastada õpilaste vaimu ja tutvustada erinevaid õppimise võimalusi. Tallinna Keskraamatukogu raamatukogutundide teemad on laiahaardelised ja lisaks kirjanduse teemadele on valikus küberkaitse, muusika ja filmindusega, vaimse tervise hoidmise, rahatarkuse ja spordi-teemalised raamatukogutunnid. Näiteks saavad 1-9. klasside õpilased osaleda „Ohtutu interneti“ raamatukogutunnis, mille käigus õpetakse, kuidas digimaailmas ohutult ringi liikuda ning kuidas kaitsta end sealsete ohtude eest. Põnev ja innovaatiline raamatukogutund toimub Kännukuke raamatukogus asuvas innovatsioonilaboris, kus saab tutvust teha põnevate seadmetega nagu näiteks 3D-printer, kilelõikur, graafikalaud, laserlõikepink ja märgipress. (Tallinna Keskraamatukogu, 2022)

Lisaks Tallinna keskraamatukogule pakuvad raamatukogutunde mitmed raamatukogud üle Eesti.

Muuseumiöö on kultuurisündmus, mis toimub üks kord aastas maikuu ja mille raames avavad oma ukсед kümned muuseumid ja mäluasutused üle Eesti. Muuseumiöö on katkematult toimunud alates aastast 2009 ja sellel aastal kannab pealkirja „Öös on liikumist“. Teema on seotud eelkõige 2023. aasta riikliku liikumise teemaaastaga, mis keskendub tervislikele eluviisidele ja liikumisharrastusele. (Eesti Muuseumiühing, s.a.) Muuseumiööga on võimalik liituda ka raamatukogudel, kes pakuvad sellel ööl erinevaid hariduslikke ja meelelahutuslikke programme. Rahvusraamatukogu Muuseumiöö 2023 alapealkirjaga „Öös on liikumist“ on inspireeritud tänavusest riiklikust liikumise teemaaastast ning lähtub põhimõttest, et raamatukogudes on alati üllatusi peidus.

Rahvusraamatukogu valis oma programmi tegevused põhimõttel, mis ergutavad vaimu ja turgutavad füüsis. Toimub ekskursioone, videomängude väljakutseid, orienteerumiskaartide lugemist, avastatakse raamatukogu läbi mänguliste ülesannete ning toimub ka raamatujooga ja erksat vaimu saab rõõmustada kirjandusliku diskoga, kus heal tujul hoiab hinge sees näitekirjanik Urmas Vadi. (Eesti Rahvusraamatukogu, 2023)

Rahvusraamatukogud on aitavad kaasa inimeste teadmiste ja oskuste laiendamisel, elukestva õppe propageerimisel ja õppimisvõimaluste tutvustamisel. Elukestva õppe valdkonnas on rahvusraamatukogudes korraldatud koolitusi, meisterdamis- ja käsitööringe nii lastele kui täiskasvanutele, rahatarkuse seminare, loenguid erinevatele sihtrühmadele huvipakkuvatel teemadel (nt terviseedendus), keskkonnateemalisi loenguid ja aruteluringe ning keeleõpet. (Murasov et al., 2022, lk 20).

2. Salme Kultuurikeskuse kogukonnaraamatukogu loomisprotsess

Salme Kultuurikeskuse kogukonnaraamatukogu on Kalamaja asumis asuv kogukonnaraamatukogu ja -keskus ning Kalamaja Põhikooli õpetajatele ja õpilastele kasutamiseks mõeldud õppekeskkond. Salme Kultuurikeskuse kogukonnaraamatukogu idee tekkis Kalamaja Põhikooli õpilasel Marie Klitzschil ja esitati Kalamaja Põhikooli laiendatud hoolekogu poolt Tallinna kaasava eelarve konkursile 2020/2021. Kalamaja Põhikooli laiendatud hoolekogu on nõuandev lastevanemate grupp, mille liikmed on klasside esindajad, kelle valivad lapsevanemad. Laiendatud hoolekogu eesmärk on kaasata lastevanemate esindajad koolielu olulistes küsimustes otsustusprotsessidesse ning koostööle, andes selliselt kujunenud koolikorralduslikele otsustele laiapõhjalisema mandaadi (Kalamaja Põhikooli laiendatud hoolekogu, 2023).

Kogukonnaraamatukogu loomise ajendiks oli luua keskkond, kus õpilased saaksid õppida klassiruumist väljas ja tekitada Kalamaja kogukonnale mugav võimalus raamatute vahetuseks, laenutamiseks ja lugemiseks ning koht erinevat liiki sündmuste läbiviimiseks. Kalamajas on palju loomeinimesi. Raamatuvahetus ja kogukonnakeskuses toimuvad sündmused on midagi, mis rikastaks kohalikke elanikke, aga oleks põnev ja hariv võimalus ka kõikidele Kalamaja külalistele.

2.1 Kogukonnaraamatukogu idee ja osalemine Tallinna kaasava eelarve 2020/2021 konkursil

2020. aasta novembris toimus Kalamaja laiendatud hoolekogu koosolek, kus tehti ettepanek korraldada õpilaste ja õpetajate seas ideekorje esitamaks Kalamaja Põhikooli poolt idee Tallinna kaasava eelarve konkursile. Kaasava eelarve tähendab, et kõik Tallinna elanikud saavad esitada oma kogukonnale meelepäraseid ideid, mida linna raha eest võiks rajada. Linna raha saab kasutada üksnes avaliku kasutuse ja vaba juurdepääsuga objektide jaoks. Esitatud ideede teostatavust hindab ekspertkomisjon ning valitud ideed liiguvad edasi tutvustamisele, arutamisele ja seejärel rahvahääletusele. Igas linnaosas saab aastas ellu viia ühe, kaasava eelarve tingimustele vastava projekti, mille linnaosa elanikud on ise välja pakkunud ja mis on saanud hääletusel kõige enam hääli. (Tallinna linn)

Pakutud ideede esitamiseks lepiti kokku nädal, mille jooksul laiendatud hoolekogu liikmed ja lapsevanemad arutasid pereringis, mis on Kalamaja kooli ümbruses puudu ja mida saaksime koos ära teha.

Pakutud ideede arutamisel tõusid esile kolm ideed:

- uisuväljak kooli hoovis, mis oleks avatud kasutamiseks Kalamaja elanikele;
- kaugushüppeväljaku kordategemine ja avatus kogukonnale sportimisvõimaluste parendamiseks;
- Kalamaja õueraamatukogu.

Ideede seast valiti laiendatud hoolekogu poolt Tallinna kaasava eelarve konkursile esitamiseks välja Kalamaja kogukonnaraamatukogu, sest see idee kõnetas suurimat huvigruppi ja oleks kasutatav aastaringelt. Uisuväljak ja kaugushüppeväljak asuksid Kalamaja Põhikooli hoovis ja neile ei oleks õhtuti ja koolivaheaegadel kõikidel huvilistel ligipääsu, sest kooli aed käib lukku.

Kogukonnaraamatukogu idee autor on Kalamaja Põhikooli õpilane Marie Klitzsch, kes sellel ajal käis 7. klassis. Inspiratsiooni sai ta J.K. Rowlingu kirjutatud Harry Potteri raamatutest ja tema sooviks oli tuua killuke Sigatüüka Nõiduse ja Võlukunsti Kooli Kalamajja. Klitzchi visioon oli, et kogukonnaraamatukogus saaks lisaks raamatute laenutamisele lugeda kohapeal, õpetajad kasutaksid kogukonnaraamatukogu ainetundide läbi viimiseks ja Kalamajas oleks juures koht, kus sõpradega kokku saada.

Kaasava eelarve üheks tingimuseks on, et võitja idee peab olema avalikult kasutatav ja vaba juurdepääsuga. Tulenevalt sellest tingimusest võtsime ühendust kooli naabri, Salme Kultuurikeskusega, kellel oli avalikult kasutatav roheala kooli ja kultuurikeskuse vahelisel alal olemas. Salme Kultuurikeskuse direktor Sten Svetljakov oli koheselt ideest huvitatud ja valmis koostööks. Laiendatud hoolekogu liige Piret Hartman esitas kogukonnaraamatukogu idee tutvustuse Tallinna kaasava eelarve konkursile (vt Lisa 1) ja jäime ootama, kas pääseme ekspertkomisjonist edasi avalikule hääletusele. 28. detsembril 2020 saime kinnituse, et idee läheb Põhja-Tallinna piirkonnas rahvahääletusele, misjärel panime kokku meeskonna, kes kogukonnaraamatukogu projekti Põhja-Tallinna elanikele tutvustama hakkab. Meeskonda kuulusid Piret Hartman, Katri Paas-Mohando ja Kaari Põlder. Põhja-Tallinnas pääses lõppvooru ehk rahvahääletusele 13 ideed, millega saab tutvuda Tabel 1. Ideed on jaotatud nelja erinevasse valdkonda: sport, lapsed ja noored, turvalisus ja linnakeskkond. Kaasava eelarve konkursile esitati erinevaid ideid, millest meie meeskonnaliikmete hinnangul nii mõnigi peaks olema kohaliku omavalitsuse poolt

hallatud ja korraldatud (nt valgustatud jalakäijate ülekäik ja trammiteede kontaktvõrgu tugipostide haljastamine), mitte kodanikualgatuse korras lahendatud.

Tabel 1. Tallinna kaasava eelarve Põhja-Tallinna linnaosa ideed 2020/2021

Kood hääletamisel	Piirkond	Valdkond	Idee nimetus	Idee esitaja nimi
Põhja-Tallinn01	Põhja-Tallinn	Sport	Discgolfi rada Koplirannas	Johann Ortin Õun
Põhja-Tallinn02	Põhja-Tallinn	Sport	Jalgpalli väljas Stroomi randa	Vitaly Beschastny
Põhja-Tallinn03	Põhja-Tallinn	Lapsed ja noored	Kalamaja kogukonnaraamatukogu	Piret Hartman, Kalamaja Põhikooli hoolekogu, Kalamaja Põhikool, Salme Kultuurikeskus
Põhja-Tallinn04	Põhja-Tallinn	Turvalisus	Kass Augusti pormenaad Kopli tänaval	Ülle Maiste, Meelis Luukas, Ivika Holm
Põhja-Tallinn05	Põhja-Tallinn	Lapsed ja noored	Liikuma kutsuv park Kolde puisteel	Kaire Luht
Põhja-Tallinn06	Põhja-Tallinn	Sport	Multifunktsionaalse spordiväljaku rajamine Sõle staadioni kõrvale	Raimo Nõu
Põhja-Tallinn07	Põhja-Tallinn	Lapsed ja noored	Mänguväljak Sitsi 2 rohealale	Valeria Zujeva
Põhja-Tallinn08	Põhja-Tallinn	Muu	Seinamaalid, supergraafika loodusest, loomadest Põhja- Tallinnas	Vahur Agar, Helena Hanni
Põhja-Tallinn09	Põhja-Tallinn	Lapsed ja noored	Stroomi ranna pumptrack	Alo Lõoke
Põhja-Tallinn10	Põhja-Tallinn	Turvalisus	Sõle raamatukogu lisavalgustus	Vasili Ivanov
Põhja-Tallinn11	Põhja-Tallinn	Linnakeskkond	Trammiteede kontaktvõrgu tugipostide haljastamine	Viktor Sossulin
Põhja-Tallinn12	Põhja-Tallinn	Sport	Universaalne spordiväljak Stroomi randa	Viktoria Zubkova
Põhja-Tallinn13	Põhja-Tallinn	Turvalisus	Valgustatud jalakäijate ülekäik Ehte tänavale	Mihkel Oja

Allikas: Tallinna kaasava eelarve koduleht

Tallinna kaasava eelarve rahvahääletus kestis 18. - 31. jaanuar 2021. Eesmärgiks oli kahe nädala pärast algaval rahvahääletusel teha väga hea tulemus ja võita Tallinna kaasava eelarve 2020/2021 konkursil esikoht.

2.2 Kogukonnaraamatukogu idee tutvustamine, noorte ja kogukonna kaasamine

Tallinna kaasava eelarve realiseerimiseks 2021. aastal oli ette nähtud Põhja-Tallinnas 102 020 eurot. Ekspertkomisjoni otsusega pääses Põhja-Tallinna linnaosas hääletusele 13 ideed. (Tallinna linn, 2021). Kogukonnaraamatukogu korraldusmeeskonna liikmed Hartman, Paas-Mohando ja Põlder korraldasid omavahel ideetalgud, kuidas kõige efektiivsemalt kogukonnaraamatukogu mõtet tutvustada ja need on koondatud Tabel 2. Omavahel suheldi aktiivselt e-kirja ja telefoni teel ja korraldati veebikoosolekuid.

Tabel 2. Salme Kultuurikeskuse kogukonnaraamatukogu tutvustavate ideede kaardistamine

Tegevus	Tegevuse kirjeldus	Keda kaasame?
Koolipere teavitamine	Tallinna kaasava eelarve rahvahääletuse tutvustus ja uurimine, kas ideid, kuidas jõuda rohkemate hääletajateni.	Kalamaja Põhikooli juhtkond, huvijuht, õpetajad, õpilased, lapsevanemad.
Koostööpartnerite kaardistamine ja teavitamine	Idee tutvustus, Salme Kultuurikeskuse kogukonnaraamatukogu Facebooki lehe info, ideekorje, kuidas saaks koos ja paremini.	Salme Kultuurikeskus, Telliskivi Selts, Kalamaja Raamatukogu, Telliskivi linnak, Kelluke, Mudila, Kalamaja lasteaed, Gustav Adolphi Gümnaasium.
Logo kasutamine	Kalamaja päevade logo kasutamise luba	Disainer Kristi Tamming
Visuaali disain	Idee paremaks tutvustamiseks visuaal, millel kogukonnaraamatukogu Kalamaja Põhikooli hoovis olemas	Kalamaja kogukonnast mõni disainer
Tuntud isikute kaasamine	Tuntud inimeste abil idee levitamine	Bianca Soe, Eiki Nestor, Tuuli Rand, Helene Vettik, Mihkel Raud, Kalle Sepp
Sotsiaalmeedias kajastus	Facebookis Salme Kultuurikeskuse kogukonnaraamatukoguleht, postitused 2-3 päeva järel	Jagamised Kalamaja grupis, kooli Facebooki kontol
Televisioonis levitamine	Tallinna Televisioon, ERR Intervjuu Kanal 11 „Siin Tallinn“	Jüri Muttika
Reklaamklipi valmistamine	Tutvustava video valmimine sotsiaalmeedias levitamiseks	Kalamaja Põhikooli tehnoloogiaõpetaja Kevin Pruus ja kooli õpilased
Printreklaam Põhja-Tallinnas	Plakatite disain õpilaste poolt ja levitamine Põhja-Tallinna elanike abil	Kalamaja Põhikooli õpilased, Põhja-Tallinna elanikud

Näitus Kalamaja Põhikooli aial	Kooliõpilaed teevad kunstiõpetuse tundides hääletama kutsuvad plakatid ja näitus üles kooli aiale	Kalamaja Põhikooli kunstiõpetajad, õpilased
Lumememmede aktsioon	Sulailmaga koolihoovi lumememmede meisterdamine, kellel kogukonnaraamatukogu reklaam käes	Klassijuhataja Gerda Tenso, 1.a ja 4.b õpilased
Loosimängud	Auhinnad Kalamaja kogukonna liikmetelt info levitajatele	Ainus Mõte

Tegevusplaanis olevad tegevused jagati kolme liikme vahel ära ja üksteist hoiti arengutega kursis.

Selleks, et Põhja-Tallinna hääleõiguslikel elanikel tekiks hea ülevaade, milline tulevane kogukonnaraamatukogu võiks olema hakata, koostasime vabatahtliku disaineri abiga visuaali (vt Lisa 8: foto 1), mida jagasime sotsiaalmeedia erinevates gruppides ja samuti Salme Kultuurikeskuse kogukonnaraamatukogu Facebooki lehel, mille kohe tutvustamiskampaania alguses tegin. Salme Kultuurikeskuse kogukonnaraamatukogu Facebooki lehel on 204 jälgijat ning leht on endiselt kasutusel ja sellega saab tutvuda Facebooki keskkonnas kirjutades otsingusse Salme Kultuurikeskuse kogukonnaraamatukogu või kasutada linki:

<https://www.facebook.com/profile.php?id=100071007908600>. Salme Kultuurikeskuse kogukonnaraamatukogu profiilipildil olev logo on disainer Kristi Tammingu poolt loodud Kalamaja päevade jaoks, aga saime temalt loa kasutada seda Salme Kultuurikeskuse kogukonnaraamatukogu lehel. Facebooki lehe laialdasemaks levikuks korraldasime loosimängu, mille auhinnaks oli Kalamaja kunstniku Anke Pikneri poolt disainitud Ainus Mõte kalender.

Koostöö Kalamaja Põhikooliga oli tihe ning õpilased ja õpetajad olid väga toetavad. Plakatite valmimisel (vt Lisa 8: foto 2 ja foto 3) olid mitmed klassid abiks ning samuti aitasid õpilased neid Põhja-Tallinnas levitada. Klassiõpetaja Gerda Tenso eestvedamisel valmistasid 1. ja 4.klassi õpilased spontaanselt koolihoovi lumememmed (vt Lisa 8: foto 4 ja foto 5), mis said palju positiivset kajastust ja jagamisi Kalamaja kogukonna Facebooki grupis ja Kalamaja Põhikooli ja Salme Kultuurikeskuse kogukonnaraamatukogu Facebooki lehel.

Kogukonnaraamatukogu idee tutvustamisel ja levitamisel tulid appi erinevad Põhja-Tallinnas tegutsevad organisatsioonid ja tuntud inimesed, ülevaade nimedest leitav tabelis

2. Televisioonis saime kajastuse Kanal 11 saates „Siin Tallinn“, kus Piret Hartmani andis ideed tutvustava intervjuu.

Minu üheks suurimaks väljakutseks oli Salme Kultuurikeskuse kogukonnaraamatukogu tutvustava videoklipi filmimise korraldamine. Videoklipi tegemise kasuks otsustasime, sest videoga saab edasi anda rohkem infot ja emotsiooni kui fotoga. Kuna mul endal video valmistamise oskused on väga kesised, siis mõtlesin inimestele, kellel võiks vajalikud oskused olla ja kellel oleks kogukonnaraamatukogu projektiga side. Omades varasemalt Kalamaja Põhikooli töö- ja tehnoloogiaõpetaja Kevin Pruusiga head kontakti, otsustasin tema poole pöörduda. Kevin Pruusiga koos panime paika videoklipi sisu ja tegevusplaani (vt Lisa 2). Saatsime üleskutse kahele Kalamaja Põhikooli klassile ning palusime õpilastel ja nende peredel saata videoklipid, mis vastvad etteantud nõuetele. Kaasasime ka Kalamaja Põhikooli õpetaja Ingrid Kaupsi, kes oli nõus videoklipis osalema. Videoklipis osalenud laste vanematel ja ka täiskasvanutel palusime täita allkirjastatud nõusoleku avaldused (vt Lisa 3). Töö- ja tehnoloogiaõpetaja Kevin Pruusi kaasabil valmis reklaamklipp, millega on võimalik tutvuda siin:

<https://www.facebook.com/100071007908600/videos/225107902540712> . Videoklipile ostime 12 € eest tasuta jagamist ning 4 päevaga jõudis see 2080 inimeseni. Täpsem statistika välja toodud Lisas 4. Postituse hoogustamise sisend oli, et reklaamklippi kuvatakse ainult Põhja- Tallinna elanikele ning Lisas 4 on välja toodud ka soo- ning vanusepõhine jaotus.

2.3 Tallinna kaasava eelarve tulemused

Kaasava eelarve rahvahääletusel osales 5,1 protsenti hääleõiguslikest tallinlastest ehk kokku 19 570 linlast. Neist valdav osa, 18 543 linlast, andis oma hääle elektrooniliselt ning 1027 paberil ja tulemused tehti teatavaks 3.veeburil 2021. (Tallinna linn, 2022)

Põhja-Tallinnas võitis kaasava eelarve konkursi 755 häälega kass Augusti promenaad Kopli tänaval ja Salme Kultuurikeskuse kogukonnaraamatukogu jäi 470 häälega kolmandale kohale. Kõikide ideede hääletusaak on välja toodud Tabel 3.

Tabel 3. Tallinna kaasava eelarve 2020/2021 Põhja-Tallinna linnaosa hääletustulemused

Idee nimetus	Kood hääletamisel	Hääli kokku
Kass Augusti promenaad Kopli tänaval	Põhja-Tallinn04	755

Multifunktsionaalse spordiväljaku rajamine Sõle staadioni kõrvale	Põhja-Tallinn06	607
Kalamaja kogukonnaraamatukogu	Põhja-Tallinn04	470
Trammiteede kontaktvõrgu tugipostide haljastamine	Põhja-Tallinn04	451
Universaalne spordiväljak Stroomi randa	Põhja-Tallinn04	417
Liikuma kutsuv park Kolde puiesteel	Põhja-Tallinn04	408
Seinamaalid, supergraafika loodusest, loomadest PõhjaTallinnas	Põhja-Tallinn04	372
Discgolfi rada Koplirannas	Põhja-Tallinn04	370
Stroomi ranna pumptrack	Põhja-Tallinn04	250
Valgustatud jalakäijate ülekäik Ehte tänavale	Põhja-Tallinn04	214
Mänguväljak Sitsi 2 rohealale	Põhja-Tallinn04	206
Jalgpalliväljak Stroomi randa	Põhja-Tallinn04	134
Sõle raamatukogu lisavalgustus	Põhja-Tallinn04	95

Allikas: Tallinna kaasava eelarve koduleht

4. veebruaril 2021 aastal saatsime kõikidele, kes Salme Kultuurikeskuse kogukonnaraamatukoguprojekti valmimisel ja tutvustamisel kaasa aitasid kirja, kus teatasime, et saavutasime Tallinna kaasava eelarve konkursil 3. koha ja tänasime kõiki panuse eest. Analüüsisime enda meeksonnas tulemusi ja kokkuvõttes olime saavutatud kohaga rahul. Toimetasime 3-liikmelise põhimeeskonnaga kiirelt, ideest tugeva kampaaniani kulus vähem kui kuu aega ja meil õnnestus omavahel tööle panna erinevaid kogukonna gruppe.

2.4 Salme Kultuurikeskuse kogukonnaraamatukogu projektitaotlus

Kultuuriministeeriumile

9. juulil 2021 aastal saime Salme Kultuurikeskuse juhilt Sten Svetljakovilt e-kirja, kus ta andis teada, et on Tallinna linna ja Kultuuriministeeriumiga olnud pikalt kogukonnaraamatukogu teemal suhtluses ja saanud kinnituse, et Salme Kultuurikeskuse

kogukonnaraamatukogu ehitamiseks on leitud vahendid Kultuuriministeeriumi poolt. Salme Kultuurikeskuse nägemus oli, et kogukonnaraamatukogu on kohalikule kogukonnale suunatud kogukonnaraamatukogu ja sündmuste keskus, mille tegevused oleksid võimalikud ka Covidi piirangute tingimustes ja pakuksid pikaajalist võimalust kultuuri tarbimiseks. Salme Kultuurikeskus alustaks koostöös kohaliku elanikkonna ja kohaliku omavalitsuse kultuuriprogrammi tootmist välikeskuses, näiteks jõuluüritused ja Vabariigi aastapäevale pühendatud sündmused, ning oleks Kalamaja Põhikooli õpilastele vabalt kasutatav õppe- ja vabaajategevuste läbi viimiseks. (Svetljakov, e-kiri, 09. juuli 2021) Projekti täpne sisu ja ajakava on leitav Lisas 5. Ajakava järgi pidi Salme Kultuurikeskuse kogukonnaraamatukogu ostumenetluse läbiviimisest kuni välikeskuse ürituste kava kinnitamise ja elluviimiseni kuluma 3 kuud. Salme Kultuurikeskuse poolt koostatud eelarve (vt Tabel 4) järgi kujunes kogukonnaraamatukogu maksumuseks 10 400€.

Tabel 4. *Salme Kultuurikeskuse poolt koostatud eelarve Kultuuriministeerimile*

Teostatav töö	Hind, €
Aiapaviljon välikeskuse tarbeks koos paigalduse ja transpordiga	4500,00
Tänavakividest alus koos paigaldusega (sh pindade ettevalmistus) välikeskuse tarbeks	2000,00
Valgustus ja elektritööd välikeskuse tarbeks	1000,00
Inventar välikeskuse tarbeks (kaks pinki, kaks prügikasti)	2900,00
KOKKU:	10 400,00

Kalamaja laiendatud hoolekogu liikmed Paas-Mohando ja mina kohtusime Svetljakoviga 2021.aasta augustis Salme Kultuurikeskuse ja Kalamaja Põhikooli vahelisel alal. Arutasime, kuhu võiks kogukonnaraamatukogu püstitada ning leppisime kokku, et korraldame raamatute kogumise kampaania, mille raames kohalikud saavad tuua raamatuid ja ajakirju, mis endil juba läbi loetud ja mida sooviksid kogukonnaliikmetega jagada. Otsustasime, et kogukonna informeerimiseks paigaldame tulevase kogukonnaraamatukogu asukohale infotahvli (vt lisa 8 : foto 5) ja kajastame seal ka raamatute kogumise üleskutset. Infot raamatute kogumise kohta jagasime Salme Kultuurikeskuse kogukonnaraamatukogu ja Kalamaja kogukonna Facebooki grupis. Ehitustööde algus võttis oodatust kauem aega. Projekti esialgse ajakava järgi pidi ehitus algama 2021.aasta

septembris. Tegelikuses algas Salme Kultuurikeskuse kogukonnaraamatukogu ehitus 2022. aasta mais (vt lisa 8: foto 6 ja foto 7) ning kogukonnaraamatukogu valmis juunis. 2022. aasta suvel toimus Salme Kultuurikeskuse juhi Sten Svetljakovi ja Salme Kultuurikeskuse kogukonnaraamatukogu meeskonna vahel kohtumine, kus arutasime põgusalt, kuidas edasi. Kuna oli suvi, Kalamaja Põhikool viibis suvepuhkusel ja lisaks puhkas suuresti ka Salme Kultuurikeskuse kollektiiv, otsustasime sügisel uuesti kokku saada ja kaasata kohtumisele Kalamaja Põhikooli esindaja. Tundsime, et meie kui kogukonna raamatukogu idee algatajad ja kogukonnale tutvustajad olime enda eesmärgi saavutanud, sest Salme Kultuurikeskuse kogukonnaraamatukogu on realselt Kalamaja asumis olemas ja kogukonnale ning Kalamaja Põhikooli õpilastele kasutamiseks avatud. Salme Kultuurikeskuse kogukonna raamatukogus on olemas riulid ja raamatud ja ajakirjad, mida Hoiuraamatukoguga koostöös aegajalt uuendatakse. Detailidest ja ideedest, kuidas kogukonnaraamatukogu tulevikus rohkem ja laialdasemalt kasutada, olime valmis kaasa rääkima, aga organisatoorse poole soovisime üle anda Salme Kultuurikeskuse ja Kalamaja Põhikooli esindajatele. Kohtumine 2022. aasta sügisel jäi aga toimumata ja põhjuseid oli mitmeid; Salme Kultuurikeskus oli saamas uut juhti, sest senine juht Sten Svetljakov lahkus ametist ja meil, kes olime vabatahtlikult kogukonnaraamatukogu valmimise protsessi panustanud olid tööalaselt uued väljakutsed. Salme Kultuurikeskuse kogukonnaraamatukogu avamist ei ole ametlikult senini toimunud ja seda kasutatakse kogukonnaliikmete ja õpilaste poolt vähe.

Minu loov-praktilise lõputöö eesmärgiks on Salme Kultuurikeskuse kogukonnaraamatukogu laialdasem kasutamine Kalamaja kogukonna liikmete ja Kalamaja põhikooli õpetajate ja õpilaste hulgas, mille jaoks viisin läbi *survey*-tüüpi uurimuse, et saadud sisendi põhjal koostada tegevuskava.

3. Salme Kultuurikeskuse kogukonnaraamatukogu tegevuskava

Salme Kultuurikeskuse kogukonnaraamatukogu käivitamine protsessist andsin põhjaliku ülevaate eelmises peatükis. Minu töö eesmärgiks on lisaks kogukonnaraamatukogu käivitamisele tegevuskava koostamine. Tegevuskava koostamiseks viisin läbi *survey*-uurimuse Kalamaja kogukonna liikmete ja Kalamaja põhikooli õpetajate seas. *Survey*-uurimus on kaardistav uurimus, mille abil püütakse selgitada tegelikkuses valitsevaid tingimusi ja asjaolusid. Uurimiseesmärk on tavaliselt kirjeldav või võrdlev ja uurimuse eesmärgiks võib olla ka seletamine või ennustamine. Varasemalt olid *survey*-uurimused peaaegu eranditult kvantitatiivsed, aga nüüd võib täheldada sagedasemat kvalitatiivse strateegia kasutamist, mis toob neisse uurimustesse idiograafilisi rõhuasetusi. (Hirsijärvi ja Huttunen, 2005, lk 197).

Eesmärgi saavutamiseks püstitasin uurimisküsimused:

1. Missugune on Kalamaja kogukondlaste teadlikkus Salme Kultuurikeskuse kogukonnaraamatukogu olemasolust?
2. Missugused ootused on Kalamaja kogukondlastel Salme Kultuurikeskuse kogukonnaraamatukogu kasutusele?
3. Missugune on Kalamaja Põhikooli õpetajate teadlikkus Salme Kultuurikeskuse kogukonnaraamatukogu olemasolust?
4. Missuguseid õppetööks vajaminevaid ressursse Kalamaja Põhikooli õpetajad vajavad, et Salme Kultuurikeskuse kogukonnaraamatukogus õppetööd läbi viia?

Survey-uurimuse ehk kaardistus-uurimuse läbi viimiseks kasutasin andmete kogumiseks ankeeti ja intervjuud. Ankeet sisaldas avatud ja Likerti skaalaga küsimusi. Uurimuse viisin läbi Facebooki Kalamaja grupi liikmete seas ja intervjuu viisin läbi Kalamaja Põhikooli nelja aineõpetajaga.

Facebooki keskkonnas Kalamaja grupi liikmete seas läbi viidud küsimustik koosnes suletud, valikvastustega ja avatud lõpuga küsimustest. Vastused sisaldasid osaliselt vabu arvamusalaldusi, mis on omased kvalitatiivsele uurimistööle. (Õunapuu 2014, lk 159) Ankeetküsimustiku koostamisel ja intervjuude läbi viimisel tuginesin uurimisküsimustele.

Salme Kultuurikeskuse ja Kalamaja Põhikooli esindajad on avaldanud soovi tegevuskava järele, et tulevikus saaksid Kalamaja kogukonna liikmed lisaks raamatu laenutamisele ja -vahetusele võtta osa endale meelepärastest sündmustest.

3.1 Kaardistusuuringu läbi viimine

Kalamaja kogukonna liikmete seas läbi viidud uurimuse üldkogumiks on Facebookis Kalamaja grupi liikmed. Kalamaja grupis on 1. mai 2023 aasta seisuga 27024 liiget. Grupiliikmete arv on suur, sest grupiga on võimalik liituda kõikidel soovijatel ja liitumiseks ei pea olema Kalamaja elanik. 2022. aasta 1. jaanuari seisuga elab Tallinna statistika aastaraamatu "Tallinn arvudes" (2022) andmetel Kalamaja asumis 12 930 elanikku. Küsimustikule (vt Lisa 6) *Google Forms*i keskkonnas vastas kokku 43 Kalamaja Facebooki grupiliiget, st valimi maht $n=43$. Protsentuaalselt vastas 0,17% Kalamaja Facebooki grupi liikmetest, mis ei anna küll tervikpilti, aga on ülendatav nendele Kalamaja kogukonna liikmetele, kes on Salme Kultuurikeskuse kogukonnaraamatukogu võimalustest ja tegevustest huvitatud.

Intervjuu viisin läbi Kalamaja Põhikooli nelja erineva aineõpetajaga ja valik oli teadlik, sest tahtsin saada vastuseid erinevate õppeainete õpetajatelt. Lähtuvalt õppeainest on klassist väljaspool ainetunni läbi viimiseks võimalused erinevad. Intervjuu (Lisa 7) viisin läbi loodusainete õpetaja Ene Trepil, eesti keele ja kirjanduse õpetaja Heli Toomejõe, klassiõpetaja Birgit Tamme ja inimeseõpetuse õpetaja ning huvijuhi Kristina Ruusega. Intervjuu läbi viimise vormiks oli nii telefoni kui e-intervjuu (Õunapuu, 2014, lk 170) ja vastajatest pooled soovisid intervjuuküsimustele vastata kirjalikult ja kaks õpetajat telefonitsi.

Esimese küsimuse vastustest sain teada, et Salme Kultuurikeskuse kogukonnaraamatukogu on külastanud 43st vastajast 22 ehk 51,2%.

Kogukonnaraamatukogust teavad, aga ei ole kohapeale jõudnud 16 inimest ja 5 inimest pole kuulnudki, et selline koht Kalamajas olemas on. Salme Kultuurikeskuse kogukonna raamatukogu Kalamaja kogukonnas peavad vajalikuks ja pigem vajalikuks 32 inimest ja 4 vastanut leiab, et pigem ei ole kogukonnaraamatukogu vajalik. Vastanutest 7 ei osanud seisukohta võtta.

40st vastajast põhjendasid oma vastust 29 vastajat ja nendelt saadud sisendi (Tabel 5) võtan aluseks Salme Kultuurikeskuse kogukonnaraamatukogu tegevuskava koostamisel.

Tabel 5. *Salme Kultuurikeskuse kogukonnaraamatukogu vajalikkuse põhjendused*

Põhjendus	Vastanute arv
Raamaturinglus, taaskasutus	11
Huvi tõstmine lugemise vastu	6

Ühtekuuluvustunne, kasulikkus kogukonnale	7
Kohtumispaik kogukonnale, noortele	4
Lähedus	2
Mure turvalisuse pärast	2
Huvipuudus, vähene kasutatavus	3
Kohaliku raamatukogu eelistamine	3
Pole midagi kuulnud	1

Viimase küsimusena tahtsin teada, mis paneks Kalamaja kogukonnaliikmeid Salme Kultuurikeskuse kogukonna raamatukogu tulevikus kasutama. Mõtte avamiseks lisisin küsimusele vastusevariantidena järgmised võimalikud kasutusvõimalused ning samuti oli võimalus vastajal kirjutada enda ettepanek.

Minu poolt esitatud võimalikud vastusevariandid:

- raamatute ja ajakirjade laenutamine;
- raamatuvahetus;
- ürituste läbiviimise võimalus;
- üritustel osalemise võimalus;
- *pop-up* kohvik;
- töötubade läbiviimise võimalus;
- töötubades osalemise võimalus;
- kohtumisõhtute läbiviimise võimalus;
- kohtumisõhtutel osalemise võimalus.

Vastused on uuringu eesmärki silmas pidades sisendiks tegevuskava koostamisel ja nendest saab ülevaate järgmises alapeatükis.

Intervjueeritud 4 Kalamaja Põhikooli õpetajat olid Salme Kultuurikeskuse kogukonnaraamatukogu olemasolust teadlikud, aga sealt nad ise raamatuid lugemiseks võtnud ei ole ja ei ole ka õpilastega koos õppetöös kasutanud. Kolm õpetajat nägid tulevikus Salme Kultuurikeskuse kogukonnaraamatukogu keskkonnana, kus õppetööd läbi viia.

Küsitlusele vastanute ja intervjueeritavate vastused on loov-praktilise lõputöö eesmärki silmas pidades sisendiks tegevuskava koostamisel ja nendest saab ülevaate järgmises alapeatükis.

3.2 Tegevuskava koostamise eeltöö

Kalamaja Facebooki grupi 43-st vastajaist 74,5% leiab, et Salme Kultuurikeskuse kogukonnaraamatukogu on Kalamaja kogukonnas vajalik. Vajalikkuse põhjendusena toodi välja raamatute ja ajakirjade korduvkasutamine, mis säästab ruumi raamaturiiulis ja propageerib taaskasutust, sest ühte ja sama raamatut saab lugeda järjest mitmeid inimesi. Vanade ajalehtede ja ajakirjade taaskasutamine kunstiprojektides on hea näide, kuidas kellegi vana saab olla vajalik ja kasutatav järgmise inimese poolt. Kogukonnaraamatukogu tekitab ühtekuuluvustunnet ja kujundab noorte ja täiskasvanute lugemisharjumusi. Koostöös kogukonnaliikmetega, kes raamatuvahetust propageerivad ja enda loetud ja kasutuna seisvad raamatud raamatinglusesse toovad, ja Eesti Hoiuraamatukoguga on Salme Kultuurikeskuse kogukonnaraamatukogu valik mitmekesine ja muutuv. Töö teoreetilises osas tõin välja raamatukogude missiooni ([ERÜ], 2022, lk 2), mille järgi on raamatukogud inimeste lugemisharjumuste kujundajad, elukestva õppe ja säästliku mõtteviisi toetajad ja pakuvad ligipääsu informatsioonile, teadmistele ja kultuurile. Lähtuvalt sellest võib Salme Kultuurikeskuse kogukonnaraamatukogu nimetada raamatukoguks.

Kogukonnaraamatukogu tekitab küsitlusele vastajate kinnitusel ühtekuuluvustunnet ja on kasulik kogukonnale, täites seeläbi kogukonnakeskuse rolli. Kogukonnaraamatukogu nähakse toredea kohtumispaigana, sest see asub koolile ja kodule lähedal. Teoreetilises osas juhin tähelepanu Kultuuriministeeriumi kultuuriväärtuste osakonna raamatukogunõunik Ülle Talihärma (2021) öeldule, kelle sõnul raamatukogud üha enam muutumas kogukonnakeskusteks olles lisaks raamatute laenutamisele ka õppimise, huvitegevuse ja meelelahutuse keskkonnaks. Salme Kultuurikeskuse kogukonnaraamatukogul on potentsiaali olla lisaks raamatute ja ajakirjade laenutamisele koht, kus saaks viia läbi õppetööd, tegeleda huvihariduse andmisega ja pakkuda meelelahutust. Tegevuskavas toon välja konkreetsed ürituste liigid, mis peegeldavad uuringus vastajate soove ja lisan endapoolsed ettepanekud.

Murekohtadena jääb vastustest silma kõige enam hügieeniprobleem, sest kogukonnaraamatukokku on vaba voli minna kõikidel huvilistel ning puhtuse ja korra hoidmine ei ole osadel külastajatel prioriteediks. Selle probleemi lahendusena on hetkeolukorras ainsana võimalik Salme Kultuurikeskuse poolt korraldada regulaarset koristamist. Kalamaja Põhikooli õpetajad tõid välja, et Salme Kultuurikeskuse kogukonnaraamatukogu on liiga väike ja terve klassiga sinna ei mahu. Lahendusena

näevad nad kogukonnaraamatukogu kõrval istumiskohti koos laudadega. Istumiskohad õues ja / või sees annaks võimaluse kogukonnaliikmetel kasutada kogukonnaraamatukogu välikontorina, mida kasutada alternatiivina kodukontorile. Koolitundide läbiviimiseks vajalike istumispatjade ja kirjutamisaluste valmistamisel saavad Kalamaja Põhikooli õpilased koostöös töö- ja tehnoloogiaõpetajatega ise kaasa mõelda ja vajalikud vahendid meisterdada.

Töö esimeses peatükis juhin tähelepanu Luguse sõnadele, kus ta ütleb, et kogukonnaraamatukogu võib olla lähima rahvaraamatukogu käepikendus ja koostööpartner (Eesti Hoiuraamatukogu, 2022). Kalamaja Raamatukogu oli Salme Kultuurikeskuse kogukonnaraamatukogu loomiseprotsessi koostööpartner (vt tabel 2). Nad olid väga positiivselt meelestatud kogukonnaraamatukogu ideest ja kindlasti tasub võtta nendega ühendust ja uurida koostöövõimalusi tulevikus. Sama olukord on Kalamaja muuseumiga, kes paistab kogukonnas silma väga lennukate ja huvitavate ideedega.

Kalamaja Põhikooli õpetajad tõid välja erinevaid võimalusi, kuidas Salme Kultuurikeskuse kogukonnaraamatukogu kasutada nii õppekeskkonnana kui ka õppevahendina (nt kogukonna omaalgatuse tutvustamine, taaskasutuse propageerimine). Ainetund Salme Kultuurikeskuse kogukonnaraamatukogus vajab põhjalikumalt tunni ettevalmistamist ja vahendite organiseerimist. Alapeatükis 1.4 tutvustan hariduslikke võimalusi raamatukogudes, kus Murasov toob välja erinevaid võimalusi elukestva õppe kontekstis. Salme Kultuurikeskuse kogukonnaraamatukogus on võimalik korraldada koolitusi ning viia hooajaliselt läbi meisterdamis- ja käsitööringide tööd lastele kui ka täiskasvanutele, viia läbi rahatarkuse seminare ja loenguid erinevatele sihtrühmadele huvipakkuvatel teemadel (Murasov et al., 2022, lk 20).

3.3 Tegevuskava

Tegevuskava on abivahend, mis aitab kaasa Salme Kultuurikeskuse kogukonnaraamatukogu laialdasemale ja efektiivsemale kasutamisele. Tegevuskava sisaldab konkreetseid tegevusi ja kasutusvõimalusi, mis aitavad rikastada Kalamaja kogukonnaelu ja on koostatud perioodiks 2023-2025. Perioodi kestel analüüsitakse jooksvalt, millised tegevused toimivad ja millised mitte. Põhjalik kasutusvõimaluste analüüs valmib 2025. aasta lõpus ja selle viib läbi Salme Kultuurikeskuse kogukonnaraamatukogu haldaja.

TEGEVUSKAVA SALME KULTUURIKESKUSE KOGUKONNARAAMATUKOGU EFEKTIIVSEMAKS KASUTAMISEKS		
VAJALIKUD TEGEVUSED aastatel 2023-2025		
TEGEVUS	PÕHJENDUS	
Aktiivne kajastus sotsiaalmeedias	Lisaks Facebooki lehele kaaluda Instagrami ja TikToki kontot (erinevad keskkonnad kõnetavad erinevat vanuserühma). Sotsiaalmeedias regulaarsed postitused raamatutest, mida võib leida kogukonnaraamatukogus, ürituste teavitused. Kogukonnaga seotud info jagamine.	
Lisainventari hankimine	Kogukonna raamatukogu kõrvale rohealale laud ja toolid (Kalamaja Põhikool saab kasutada õppetöö läbiviimiseks, kogukonnaliikmed välikontorina). Sisse laud ja tool (vihmase ilmaga saab kasutada kaugtöökontorina).	
Broneerimiskeskonna loomine	Tulevikus, kui kasutajaid rohkem. Annab kindlustunde, et soovitud ajahetkel on kogukonnaraamatukogu kasutamiseks vaba (nt Kalamaja Põhikooli õpetajad saavad paremini kasutamist planeerida)	
KASUTUSVÕIMALUSED aastatel 2023-2025		
KASUTUSVÕIMALUS	KONKREETSED ETTEPANEKUD	EESMÄRK
Raamatute laenutamine, lugemine, raamatuvahetus.	Raamatute uuendamine koostöös Eesti Hoiuraamatukoguga, raamatud erinevale eale, kasutajad ise toovad raamatuid.	Lugemishuvi äratamine, lugemisharjumise kujundamine, taaskasutus.
Kohtumisõhtud kultuuritegelastega	Näitlejad (Tallinna Linnateater Salme Kultuurikeskusega samas majas), kirjanikud, kunstnikud (EKA asub Kalamajas, Iir Hermeliin, ühismaalimised), muusikud (mitmed loovinimesed elavad Kalamajas nt Anna Kaneelina)	Silmaringi avardamine, kultuuri väärtustamine, inspiratsiooni saamiseks. Elukestev õpe.
Noorte kaasamine	Kohtumispaik, koosolekud (Kalamaja Põhikooli õpilasesindus), noortekeskused, mobiilne noorsootöö. Ideekorje noortelt, kuidas kogukonnaraamatukogu kasutaksid.	Noorte kaasamine. Füüsiline keskkond kodu lähedal. Soodustab mitteformaalset õppimist.
Koolitundide läbiviimine	Kasutatav õppekeskkonnana. Etenduste, rollimängude lavastamine. Raamatute kasutamine õppetöös. Näituste ülespanek (kunstitööd, kirjanduse tunnis plakadid kirjanikest).	Kultuuri- ja väärtuspädevuse, enesemääratluspädevuse, ettevõtlikkuspädevuse, loodusteaduste pädevuse arendamine, suhtlemispädevuse arendamine, õuesõppe praktiseerimine. Lugemishuvi äratamine, lugemisharjumise kujundamine. Taaskasutuse propageerimine. Funktsionaalse lugemisõskuse arendamine. Elukestev õpe.
Raamatute tutvustused	Kirjanikega kohtumised, ette lugemine, kohtumised illustraatoritega (Aidi Vallik, Lumimari), luuleõhtud.	Lugemishuvi äratamine, lugemisharjumise kujundamine, inspiratsiooni saamiseks.

KASUTUSVÕIMALUS	KONKREETSED ETTEPANEKUD	EESMÄRK
Tähtpäevade ja pärimuskultuuri tutvustamine	Koostöö Kalamaja Raamatukogu, Kalamaja muuseumiga, Kalamaja Põhikooliga erinevate tähtpäevade tutvustamine ja tähistamine (nt tuhkapäeva tutvustus ja tuhkapoisi meisterdamine).	Pärimuskultuuri väärtustamine, silmaringi avardamine, rahvakalendri tutvustamine. Elukestev õpe.
Töötubade läbiviimine	Koostöö Kalamaja muuseumiga, kohalike huviringidega. Nt Rahatarkuse töötuba, keeleõpe (kogukonnaliikmete kaasatus), terviseedendus.	Ühtse kogukonnatunde tekitamine, rahatarkus, erinevate kultuuride tutvustamine, tervisliku eluviisi propageerimine. Elukestev õpe
Huviringide läbiviimine	Hommikjooga, kunstiringitundide läbiviimine (Maru Karu, Tasapisi Tasakaal), kalligraafia ja loovkirjutamise töötuba.	Spordiharjumuste tekitamine, liikuva eluviisi propageerimine, ühtse kogukonnatunde tekitamine. Elukestev õpe
Kontserdid	Akustilised hubased kontserdid, Kalamajas elab palju muusikuid (Inga Tislar, Kristjan Kallas, Erkki Pärnoja)	Kultuuri nautimine, kultuuri väärtustamine, inspiratsiooni saamiseks, silmaringi avardamine.
Välikontor	Kaugtöö tegemine	Töötamine värskes õhus
<i>Pop-up</i> kohvik	Kogukonnaliikmetel võimalus pidada <i>pop-up</i> kohvikut, külastada kohvikut (nt Kalamajas elavad ukrainlased, türklased jne tutvustavad enda rahvustoite)	Kogukonna kaasamine, erinevate kultuuride tutvustamine.

4. Refleksioon

Antud peatükis analüüsin enda rolli ja panust Salme Kultuurikeskuse loomisprotsessi meeskonnaliikmena. Toon välja oma ülesanded, arenguvajadused ja tugevad küljed. Kasutan Gibbssi refleksioonimudelit, mille ühes etapis keskendutakse täpsemalt ka oma kogemusega seotud tunnetele (Tartu Ülikool).

Loomisprotsessi ajal täitsin meeskonnaliikmena sotsiaalmeedia projektijuhi rolli, juhtisin videoklipi valmimise protsessi, olin kontaktisikuks ja korraldasin omavahelist koostööd Kalamaja Põhikooli, Salme Kultuurikeskuse, koostööpartnerite ja kogukonnaliikmete vahel. Meeskonna moodustasid lisaks minule veel kaks liiget ja meil kõigil oli ühine eesmärk- saada Tallinna kaasava eelarve konkursil Põhja-Tallinna elanike poolt kõige rohkem hääli ja saavutada võit.

Tallinna kaasava eelarve konkursil kogukonnaraamatukogu ideega osalemine esitamisest kuni hääletamisprotsessi lõpuni oli 2 nädalat. Lühikese ajaga tuli kogukonnaliikmetele ideed tutvustada, et saada vajalik toetus. Sellel intensiivsel perioodil tundsin, et aega jääb napiks. Põnevus, rõõm ja hasart olid peamised tunded, mis kampaania tegemise perioodi meenutama jäävad. Tundsin ka läbikukkumise tunnet.

Omavaheline koostöö tiimiliikmetega oli meil väga hea. Kuna me ei olnud varem ühise eesmärgi nimel koostööd teinud, siis kaardistasime esimesel kohtumisel iseenda tugevused ja nõrkused ja nendest lähtuval jagasime omavahel ära ülesanded, mille eest keegi vastutama hakkas. See oli hea selleks, et ülesanded saaksid jagatud vastavalt tugevustele. Infovahetus koostööpartneritega oli valdavalt kiire ja efektiivne, kuid mõningatel juhtudel ei olnud vastuste saamine nii ladus ja see pidurdas edasiste ülesannete täitmist. Väga tore oli kogeda, et kogukonnaliikmed tulid ideega kaasa ja panustasid (videoklipi valmimine, plakatite joonistamine ja jagamine, Kalamaja tuntud inimesed tutvustasid sotsiaalmeedias ideed), see on märk sellest, et oskasime kogukonnaliikmeid kaasata. Kahenädalase kampaania jooksul suuri murekohti ei olnud. Infovahetus ja asjaajamine Salme Kultuurikeskuse, Tallinna linna ja Kultuuriministeeriumi vahel oli väga aeglane, aga see oli hiljem ja mina ei olnud siis enam otseselt projektiga seotud.

Sotsiaalmeedia kampaania läbiviijana arendasin ennast ja sain juurde oskusi – sotsiaalmeedia kampaania korraldamine, postituste tekstide kirjutamine (*copywriting*) ja sihitud kampaania tegemine (postituse hoogustamine ehk *boost*, konkreetsele sihtrühmale suunatud positus ehk *targeting*). Idee tutvustamiseks ja sihtgrupi kõige kiiremaks

aktiveerimiseks tegin Salme Kultuurikeskuse kogukonnaraamatukogu Facebooki lehe. Postitusi tegin sinna regulaarselt ja sisult erinevaid, et kaasata erinevas vanuses hääleõiguslikke inimesi. Arvan, et Facebookis lehe tegemine aitas laialdaselt kaasa kogukonnaraamatukogu tutvustamisele kogukonnaliikmete seas, sest väga paljud inimesed kasutavad sotsiaalmeediat. Reklaamvideo laiemaks levitamiseks otsustasime osta tasulist reklaami ja kuna ma seda varem teinud ei olnud, siis viisin ennast interneti abiga kurssi, kuidas postitust tasu eest hoogustada tasulist näitamist osta ja kuidas suunata kampaania konkreetsele sihtrühmale. Korraldasin ka ühe loosimängu, aga sellest osavõtt oli napp ja ei täitunud oma eesmärgi. Õnneks ei kaasnenud sellega kulusid, sest loosiauhinnaks olev kalender oli kogukonnaliikme poolt tasuta auhinnaks antud. Oleksin pidanud loosimängu paremini läbi mõtlema ja otsima abi sotsiaalmeedia eksperdilt.

Reklaamklipi koostamine oli minu jaoks väljakutse, sest ma ise ei tunne videotootmis ja –töötlus programme ja mul puuduvad vajalikud oskused. Küll aga pean ma ennast heaks algatajaks ja kaasajaks ning kasutades tutvusi jõudsin ühe päevaga inimeseni, kes meid aitas. Minu ülesanne oli koostada üleskutse Kalamaja Põhikooli kahele klassile, saada kõikidelt videos osalejatelt kirjalikud load, hoida projekti graafikus ja otsida levikuks häid kanaleid. Videoklipi valmimise protsess oli intevsiivne, aga sain projektijuhina rakendada enda head organiseerimis- ja detailset planeerimisoskust ning kaasata videoklipi valmimisse asjatundjaid. Ajasurve, mis kogu Tallinna kaasava eelarve konkursi osalemise aja jooksul oli, tuli mulle kasuks, sest töötan efektiivsemalt kui aega on vähe ja tegutseda tuleb kiiresti.

Hea suhtlemisoskus on minu suur tugevus ja tundsin ennast kommunikatsiooni valdkonnas kindlalt. Minu ülesandeks oli anda jooskvalt ülevaadet hetkeolukorrast Kalamaja Põhikooli juhtkonnale ja laiendatud hoolekogu liikmetele. Lisaks täiskasvanutele suhtlesin õpilastega ning noortega suhtluses sain kasutada nippe ja teadmisi, mida Viljandi Kultuuriakadeemias olen omandanud. Kommunikatsioonis on nali tõhus vahend ja mulle nalja teha väga meeldib. Usun, et nalja tegemine on suhtlemises see, mis omavahelisi häid suhteid kiiremini tekitab ja hoiab.

Kui sain teada, et Salme Kultuurikeskuse kogukonnaraamatukogu ei võitnud konkursi, siis valdas mind läbikukkumise tunne. Olin endast 100% andnud ja teinud palju tööd, aga see ei olnud piisav. Hiljem, kui analüüsisime ja tegime meeskonnas kokkuvõtteid, siis jõudsime järeldusele, et seekord kogukond soovis midagi muud. Tagant

järele tean, et tegelikult idee kogukonnale meeldis ja tänasel päeval on Salme Kultuurikeskuse kogukonnaraamatukogu reaalselt olemas ja seda kasutatakse.

Salme Kultuurikeskuse kogukonnaraamatukogu 3-liikmelise meeskonna poolt korraldatud kampaaniaga olen üldjoontess rahul. Tunnen, et paremini oleks meil võinud minna siis, kui meil oleks õnnestunud saada rohkematesse meediakanalitesse. Tegin katse saada kajastust Ringvaate saates, aga see meil ei õnnestunud, sest tulin sellele mõttele liiga hilja. Meil õnnestus kaasata mitmeid tuntuid inimesi (vt **Tabel 2**) kogukonnaraamatukogu ideed jagama, aga oleksime võinud mõjuisikute valikut põhjalikumalt läbi mõelda ja kasutada inimesi erinevamatest eluvaldkondadest. Seeläbi oleksime jõudnud rohkemate inimesteni ja saanud hääletusel rohkem hääli. Tagantjärele tarkusena oleksin tahtnud kogukonnaraamatukogu loomisprotsessi alguses teada, et selles projektis osalemisest saab kunagi minu loov-praktiline lõputöö, sest siis oleksin protsessi käigus teinud märkmeid ja analüüsinud tegevusi põhjalikumalt.

Osalemine selles kogukonnaprojektis andis mulle kindluse ja julguse ka tulevikus olla analoogsete projektide eestvedajaks. Salme Kultuurikeskuse kogukonnaraamatukogu omanik on Salme Kultuurikeskus ja kuna ma olen olnud loomisprotsessi liige ja panustanud kogukonnaraamatukogu valmimisse, siis tunnen, et tegevuskava, mis selle loov-praktilise lõputöö osana valmis võiks olla Salme Kultuurikeskusele abiks ja juhendiks, kuidas kogukonnakeskus leiaks rohkem kasutust.

Kokkuvõte

Loov- praktilise lõputöö „Salme Kultuurikeskuse kogukonnaraamatukogu loomisprotsess ja edasine tegevuskava lähtudes kogukonna huvidest“ eesmärgiks on Salme Kultuurikeskuse kogukonnaraamatukogu käivitamine ja tegevuskava koostamine selle kestvaks kasutamiseks. Tegevuskava on koostatud selleks, et Salme Kultuurikeskuse kogukonnaraamatukogu leiaks laialdasemat kogukondlikku ja hariduslikku kasutust Kalamaja kogukonna liikmete ja Kalamaja põhikooli õpetajate seas. Uurimistöö eesmärgi täitmiseks ja uurimisküsimustele vastuste saamiseks viisin läbi *survey*-uurimuse Kalamaja kogukonna liikmete ja Kalamaja põhikooli õpetajate seas.

Eesmärgi saavutamiseks püstitasin uurimisküsimused:

1. Missugune on Kalamaja kogukondlaste teadlikkus Salme Kultuurikeskuse kogukonnaraamatukogu olemasolust?
2. Missugused ootused on Kalamaja kogukondlastel Salme Kultuurikeskuse kogukonnaraamatukogu kasutusele?
3. Missugune on Kalamaja Põhikooli õpetajate teadlikkus Salme Kultuurikeskuse kogukonnaraamatukogu olemasolust?
4. Missuguseid õppetööks vajaminevaid ressursse Kalamaja Põhikooli õpetajad vajavad, et Salme Kultuurikeskuse kogukonnaraamatukogus õppetööd läbi viia?

Vastuste saamiseks kasutasin *survey*-uuringut. Selgitasin välja, et vastanud Kalamaja elanikest enamus on Salme Kultuurikeskuse kogukonnaraamatukogu olemasoluga kursis ja valdavalt peavad seda vajalikuks ja oluliseks. Kaardistasin kogukondlaste ootused ja selgus, et lisaks raamatute ja ajakirjade laenutamisele ning raamatuvahetusele soovivad Kalamaja elanikud Salme Kultuurikeskuse kogukonnaraamatukogus osaleda ja läbi viia erinevaid üritusi.

Minu hinnangul lõputööle seatud eesmärk sai täidetud. Kirjeldasin põhjalikult Salme Kultuurikeskuse kogukonnaraamatukogu loomisprotsessi ja tulevikku vaatavalt kogusin ettepanekuid, kuidas kogukonna raamatukogu täidaks tulevikus lisaks lugemishuvi arendamisele ka kogukonnakeskuse eesmärgi.

Uurimistulemused edastan Salme Kultuurikeskuse esindajale ja huvitatud on ka Kalamaja Põhikooli õpetajad ning juhtkond. Tulemuste analüüs ja ettepanekud aitavad paremini planeerida samme tulevikuks, et parendada ja laiendada kogukonna ja koolipere võimalusi.

Kasutatud kirjandus

Aru, K. (2023, 16. jaanuar). Rahvaraamatukogu sulgemine on vilets lahendus. *ERR*.

<https://www.err.ee/1608851780/krista-aruhvaraamatukogu-sulgemine-on-vilets-lahendus>

Aus, M. (2019, 2. jaanuar) Eestlased on raamaturahvas – 100. juubeliaasta lõpetuseks täitus ka 100 000. raamatu vahetus. *Pealinn*.

<https://pealinn.ee/2019/01/02/eestlased-on-raamaturahvas-100-juubeliaasta-lopetuseks-taitus-ka-100-000-raamatu-vahetus/>

Eesti Hoiuraamatukogu. (2022, 23.märts). Igasse külla oma hoiuraamatukogu!.

<https://www.hoiuraamatukogu.ee/igasse-kulla-oma-kogukonnaraamatukogu/>

Eesti Hoiuraamatukogu põhimäärus. (2010). RT I 2010, 30, 154.

<https://www.riigiteataja.ee/akt/13323457>

Eesti Konjukturiinstituut. (2022, märts). Eesti loomemajanduse olukorra uuring ja kaardistus. 10. Kultuuripärand:Raamatukogud.

Eesti Muuseumiühing. *Muuseumiöö*. <https://www.muuseum.ee/muuseumioo/>

Eesti Raamatukoguhoidjate Ühing. (2017, juuni). *Soovitused rahvaraamatukogude arendamiseks Eestis: Rahvaraamatukoguteenuse kvaliteedihindamise mudel*.

<https://eru.lib.ee/raamatukogundus/dokumendid/kvaliteedihindamise-mudel>

Eesti Raamatukoguhoidjate Ühing. *21.sajandi raamatukogu*. (2022, 11.märts)

<https://www.eru.lib.ee/index.php/raamatukogundus/dokumendid/21-sajandi-raamatukogu>

Eesti Rahvusraamatukogu. (2023, 17. mai). *Rahvusraamatukogu Muuseumiöö panustab vaimu erksusele*.

<https://www.rara.ee/uudised/rahvusraamatukogu-muuseumioo-panustab-vaimu-erksusele/>

Hirsjärvi, S., Huttunen, J. (2005). *Sissejuhatus kasvatusadustesse*. Tallinn: AS Medicina.

Juske, J. (2017). *Kalamaja aja lood*. Jaak Juske ja Randveld Kirjastus.

Kalamaja Põhikooli laiendatud hoolekogu. *Kalamaja Põhikooli laiendatud hoolekogu*

põhimõtted. (2023). <https://kalamajakool.ee/index.php/inimesed/hoolekogu>

Kikas, K. (2011). *Ühiskond ja raamatukogu*. Tallinna Tehnikaülikooli raamatukogu.

Kultuuriministeerium. (2023, 14. märts). *Raamatukogud Eestis*.

<https://www.kul.ee/kultuurivaartused-ja-digitaalne-kultuuriparand/raamatukogud/raamatukogud-eestis>

Kultuuriministeerium. (2020, 11.mai). *Rahvaraamatukogu seaduse muutmise ja sellega*

seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu väljatöötamise kavatsus.

<https://www.kul.ee/kultuurivaartused-ja-digitaalne-kultuuriparand/raamatukogud/rahvaraamatukogu-seaduse-muutmise>

Murasov, M., Allemann, M., Preegel, K., & Michelson, A. (2022). Rahvaraamatukogude rolli analüüs ja ettepanekud valdkondadevahelise koostöö tõhustamiseks. Tallinn: Poliitikauuringute Keskus Praxis. <https://www.praxis.ee/tood/rahvaraamatukogude-rolli-analuus/>

Rahvaraamatukogude seadus. (2019). RT I, 13.03.2019, 127.

<https://www.riigiteataja.ee/akt/113032019127?leiaKehtiv>

Talihärm, Ü. (2021, 02. aprill). Tuleviku rahvaraamatukogu kui info- ja kogukonnakeskus.

ERR. <https://kultuur.err.ee/1608164128/ulle-taliharm-tuleviku-rahvaraamatukogu-kui-info-ja-kogukonnakeskus>

Tallinna Keskraamatukogu. (2022). *Raamatukogutunnid.*

<https://raamatukogutunnid.keskraamatukogu.ee/>

Tallinna linn. (2022, 10.september). *Kokkuvõte 2020/2021*

<https://www.tallinn.ee/et/kaasaveelarve/kokkuvote-20202021>

Tallinna linn. (2021, 17.jaanuar). *Põhja-Tallinna kaasava eelarve ideed.*

<https://www.tallinn.ee/et/kaasaveelarve/pohja-tallinna-kaasava-eelarve-ideed>

Tallinna linn. *Tallinna kaasava eelarve tutvustus 2022/2023.*

<https://www.tallinn.ee/et/kaasaveelarve/kaasava-eelarve-tutvustus-20222023>

Tallinna Strateegiakeskus. (2022). *Statistika aastaraamat: Tallinn arvudes 2022.*

<https://www.tallinn.ee/et/statistika/tallinna-statistika-aastaraamat-tallinn-arvudes>

Taim, K. (2022, 19.mai). *Huvitaja. Raamatukogude uuenenud roll.* Vikerraadio.

Tartu Ülikool. *Refleksiooni toetamine.* [https://sisu.ut.ee/kutseopetaja/refleksiooni-](https://sisu.ut.ee/kutseopetaja/refleksiooni-toetamine-0?fbclid=IwAR3f8HAGu5ba5o-kzfBYdEXKh_k0S92ZIN1gNT0ohtjJyW7mvTz3FJdAxyY)

[toetamine-0?fbclid=IwAR3f8HAGu5ba5o-](https://sisu.ut.ee/kutseopetaja/refleksiooni-toetamine-0?fbclid=IwAR3f8HAGu5ba5o-kzfBYdEXKh_k0S92ZIN1gNT0ohtjJyW7mvTz3FJdAxyY)

[kzfBYdEXKh_k0S92ZIN1gNT0ohtjJyW7mvTz3FJdAxyY](https://sisu.ut.ee/kutseopetaja/refleksiooni-toetamine-0?fbclid=IwAR3f8HAGu5ba5o-kzfBYdEXKh_k0S92ZIN1gNT0ohtjJyW7mvTz3FJdAxyY)

Õunapuu, L. (2019). *Üliõpilaste kirjalikud tööd. Metoodiline juhend bakalaureuse-, seminari-, magistri-, lõputööde, referaadi ja essee koostamiseks ning vormistamiseks.* Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemia.

Zhou, N. (2018, 12.oktoober). Novel news: world's biggest bookworms revealed in study. *The Guardian.* <https://www.theguardian.com/books/2018/oct/12/the-more-books-in-a-house-the-brighter-your-childs-future-study-finds>

Lisa 1. Tallinna kaasava eelarve taotluse kirjeldus ja esialgne eelarve

1. Nimi : Kalamaja kogukonnaraamatukogu

2. Eesmärk ja olulisus

Selgitage, milles seisneb idee olulisus. Nt millise praeguse probleemi projekti elluviimine lahendaks või millise uue võimaluse see konkreetses linnaosas/ linnas avaks (kuni 500 tähemärki)

Põhja-Tallinn on arenev piirkond. Sellest tulenevalt on Kalamaja Põhikooli laste arv oluliselt kasvanud. Koolis on väga kaunis õppekeskkond, kuid ruumi õpilastel vahepauside sisustamiseks võiks enam olla. Kooli raamatukogu on laste poolt armastatud paik. Hubane olemine raamatute keskel välitingimustes tooks õpilased enam ruumist välja. Kogukonnaraamatukogu annaks võimaluse ka väiksemate rühmadega tundide läbiviimiseks teistsuguses keskkonnas. Kogukonnaraamatukogu oleks atraktiivne paik ka Kalamaja elanikele, kes lisaks raamatute vahetamisele/lugemisele saaksid seal läbi viia kogukonna tegevusi. Maailmas on kogukonnaraamatukogusid laialdaselt katsetatud, sest need muudavad linnaruumi atraktiivsemaks ja suurendavad nii lugemust kui ka kogukondlikku tegevust.

3. Kus, millal ja kuidas projekti teostatakse

Kirjelda võimalikult täpselt, kus, millal ja kuidas projekti teostada saab*:

Raamatukogu sobiks hästi Kalamaja Põhikooli ning Salme Kultuurikeskuse ümbrusesse. Koha puhul on oluline, et see oleks lähedal koolile ning asuks Kalamaja südames. Kokkulepe kooli ning keskusega positiivse vastuse korral parima koha leidmiseks on olemas. Projekti teostamiseks on ettepanek kasutada moodsaid kasvuhooneid, mida müüakse täislahendusena (näidised lisatud). Lisaks kasvuhoonele tuleks luua vastav nõ põrand/terass. Lisaks soovime antud projekti raames soetada ka mööbli – riulid, toolid ning välipingid. Oluline on paigaldada õueraamatukokku elekter ning soetada valgustus. Kaalumisel on ka küttekeha soetamine, et hoida paik hubasena ning raamatute hoidmiseks sobivamana. Projekti eelarves peame oluliseks ka ressursi raamatute ostmiseks, kuid näeme, et raamatute kogumist saame teha ka kogukonna kaasabil.

4. Sihtrühm

Too välja sihtrühma hinnanguline suurus, ealine koosseis jm olulised tunnused

Kalamaja Põhikoolis õpib 516 põhikooliealist last (12.2019 seisuga). Ka antud idee pärineb just ühe 6 klassi õpilase mõttest paigaldada sarnaselt Harry Potteri filmis oleva Sigatüüki koolile hoovi kasvuhoone.

Lisaks õpilastele on seotud koolipere (36 õpetajat) ning laste perekonnad. Põhja-Tallinna Kalamaja piirkonnas elab aktiivne kogukond (12 179 tuhat Inimest). Raamatukogu on midagi, mille teenused on seotud igas eas inimestega. Eesti elanikkonnast on 50% raamatukogudes lugejaid (10 miljonit laenutust aastas), mis proportsionaalselt Kalamajale võiks viidata 6000 inimesele, kellel võiks olla huvi ja seos antud ideega.

Kogukonnaraamatukogu omab potentsiaali kujuneda Kalamaja kogukonna jaoks inspireerivaks kogunemiskohaks, kus endas või mille lähistel saab toimuda erinevaid erinäolisi sündmusi - nt kunstilised installatsioonid ja valguslahendused, suvisel ajal kinoõhtud (Salme Kultuurikeskuse tehnikute toel), hubased vabaõhukontserdid, linnaaed või ka õppeaed kooli tarbeks.

5. Maksumus

7500€

6. Esitaja

Kalamaja Põhikooli laiendatud hoolekogu, Kalamaja Põhikool, Salme Kultuurikeskus.

Lisa 2. Videoidee tutvustus ja nõuded

Antud projekti eesmärgiks on luua Tallinna kaasava eelarve Põhja-Tallinn03 idee taotlust promoteeriv video reklaamklipp, mille abil oleks võimalik teadvustada inimesi antud ideest ja edendada projekti poolehoidu.

Projekti raames valmib umbes **minuti pikkune reklaamivideo**, mis koosneb lühikestest videoklippidest, kus osalised vastavad järgnevale küsimusele lühidalt paari-sõnaliselt ning päevakajaliselt: „Kuidas parandab Kalamaja õuemuuseum minu elukvaliteeti?“ Projektis võivad osaleda nii täiskasvanud kui ka vanemate loal lapsed.

Projektis osalemiseks

- Täida ja allkirjasta järgneval lingil olev vastav avaldus ning edasta see meilile kaari.polder@gmail.com
- Filmi endast lühike videoklipp, kus vastad küsimusele: Kuidas parandab Kalamaja õuemuuseum minu elukvaliteeti?
  - Video peab olema filmitud „*landscape*“ režiimis
  - Esitatava video pikkus on **minimaalselt 5s ja maksimaalselt 20s**
  - Video peab olema kvaliteetne (eraldusvõime vähemalt 1280x720 pikslit)
- Videoklipp laadida ülesse Google Drive-i keskkonda, järgnevale lingile: <https://drive.google.com/drive/folders/1ly4Sz6YSLO52mAkHkJZ7br18uf7T7kRE?usp=sharing>
- Videoklipi esitamise tähtaeg on 14.01.21

Lisa 3. Lapse ja täiskasvanu videoklipis osalemise nõuseoleku avaldus

AVALDUS

Käesolevaga luban mina (Teie nimi) ..... enda lapsel (Teie lapse nimi)..... osaleda Kalamaja õueraamatukogu tutvustamiseks valmivas videoklipis (Tallinna kaasav eelarve 2021), mida jagatakse sotsiaalmeedias.

Lapsevanema allkiri.....

Kuupäev.....

AVALDUS

Käesolevaga annan mina (Teie nimi)

.....loa kajastada mind Kalamaja õueraamatukogu tutvustamiseks valmivas videoklipis (Tallinna kaasav eelarve 2021), mida jagatakse sotsiaalmeedias.

Allkiri.....

Kuupäev.....

Lisa 4. Videoklipi leviku statistika Facebookis

Performance

12,00 € spent over 4 päeva.

ThruPlays

759

Ulatus

2080

Cost per ThruPlays

0,02 €

Tegevus

Postituse kaasatus

1624

3-sekundilised videoesitused

1615

Klõpsamised lingil

5

Postituse reaktsioonid

2

Postituse jagamised

2

Publik

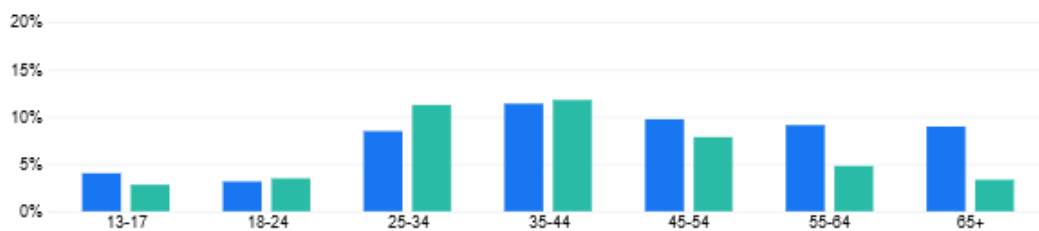
This ad reached 2080 inimesed in your audience.

Inimesed

Paigutused

Asukohad

54.8% Naised 45.2% Mehed

Tasulise postituse näitamiste ostmine soo- ja vanusepõhine kaasatus.

Lisa 5. Taotlus Kultuuriministeeriumile

Ümberkorralduse sisu, tegevused ja ajakava

Ümberkorralduse nimetus

Tallinna Salme Kultuurikeskuse välikeskuse loomine

Olukord enne ümberkorraldust

Kultuurikeskust ümbritseb suur park, kus jalutatakse peamiselt koertega ning puuduvad erilised rekreatiivsed ja kultuurised kasutusvõimalused. 2021. aastal jaanuarist kuni mai kuuni kehtestatud piirangute ajal pakkus kultuurikeskus kultuurseid elamusi läbi fassaadile kujutatava hüpnäituse ja külastejate huvi oli selle vastu väga suur, mistõttu võib arvata, et erinevad täiendavad rekreatiivsed tegevused antud alal oleks oodatud. 2020. aastal käis kohalik Kalamaja kogukond välja mõtte, et avada kultuurikeskuse pargis kogukonnaraamatukogu, mis töötaks ringmajanduse põhimõttel. Ühest küljest saaksid elanikud tuua teistele lugemiseks enda raamatuid, teisest küljest avardaks see võimalusi kogukonna kultuurseteks sündmusteks ja tegevusteks, oleks võimalik korraldada erinevaid väliüritusi piirangute tingimustes. Piirangute periood on näidanud, et pigem piiratakse siseüritusi ning vabamad võimalused on tegevuste korraldamiseks õues ja seeläbi oleks kultuurikeskusel ja kohalikul kogukonnal sündmuste korraldamiseks statsionaarne asukoht Salme pargis.

Olukord ümberkorralduse tulemusena

Kultuurikeskus rajaks kohalikele kogukonnale suunatud kogukonnaraamatukogu ja sündmuste keskuse. Tegevused oleksid võimalikud ka piirangute tingimustes ja pakuksid pikaajalist võimalust kultuuritarbimiseks. Kultuurikeskus alustaks koostöös kohaliku elanikkonna ja kohaliku omavalitsuse kultuuriprogrammi tootmist välikeskuses - jõuluüritused, Vabariigi aastapäevale pühendatud sündmused jms.

Ajakava (aeg ja tegevus)

august 2021 ostumenetluste läbiviimine

august 2021 paigaldustingimuste kooskõlastamine kohaliku omavalitsusega

august 2021 kohaliku kogukonna kaasamine ja projekti tutvustus

september 2021 välikeskkonna loomine ja paigaldus

september 2021 välikeskuse avamine

oktoober 2021 välikeskuse ürituste kava kinnitamine ja elluviimine

Lisa 6. Küsitlus Kalamaja kogukonna liikmetele

Salme kultuurikeskuse kogukonna raamatukogu kasutamine ja kasutamismõimalused tulevikus

Olen Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemia kogukonnahariduse ja huvitegevuse eriala tudeng Kaari Põlder. Palun abi seoses lõputööga, mis uurib Salme kultuurikeskuse kogukonna raamatukogu kasutust ja kasutamismõimalusi tulevikus. Küsitlusele vastamine võtab paar minutit ja on anonüümne.

Olen tänulik kõikidele vastajatele.

Aitäh!

Salme kultuurikeskuse kogukonna raamatukogus toimub raamatute vahetus. Uued raamatud ootavad huvilisi maikus.

Kas olete külasatanud Salme Kultuurikeskuse ja Kalamaja Põhikooli vahelisel alal paiknevat Salme kultuurikeskuse kogukonna raamatukogu?

- Olen
- Ei ole
- Ei tea sellest midagi

Kas Salme kultuurikeskuse kogukonna raamatukogu on Kalamaja kogukonnale vajalik?

- Jah
- Pigem jah
- Ei oska öelda
- Pigem ei
- Ei

Palun põhjenda eelmisele küsimusele antud vastust.

Teie vastus

Mis paneb teid õueraamatukogu külastama?

raamatute ja ajakirjade laenutamine

raamatuvahetus

ürituste läbiviimise võimalus

üritustel osalemise võimalus

pop-up kohvik

töötubade läbiviimise võimalus

töötubades osalemise võimalus

kohtumisõhtute läbiviimise võimalus

kohtumisõhtutel osalemise võimalus

Muu: _____

Saada ära

Lisa 7. Intervjuuküsimused Kalamaja Põhikooli õpetajatele

1. Kas olete Salme Kultuurikeskuse kogukonnaraamatukogu olemasolust teadlik?
2. Olete ise ka sealt raamatuid võtnud lugemiseks?
3. Kas ja kuidas olete kasutanud kogukonna raamatukogu õppeprotsessis või mõnel muul viisil koostöös õpilastega? (ka teiste kogukonnaraamatukogude kontekstis)
4. Kas näete tulevikus võimalust kasutada Salme Kultuurikeskuse kogukonnaraamatukogu õppekeskkonnana?
5. Milliseid õppeaineid keskkond toetaks, milliste üldpädevuste arengut teie õppeaine raames? Kuidas ja mida võiks seal läbi viia?

Põhikooli riiklusõppekavas on õpilastes kujundatavad üldpädevused järgmised: kultuuri- ja väärtuspädevus, sotsiaalne ja kodanikupädevus, enesemääratluspädevus, matemaatika-loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus, ettevõtlikkuspädevus ja digipädevus.

6. Milliseid vahendeid oleks selleks vaja, et Salme Kultuurikeskuse kogukonnaraamatukogus õppetööd läbi viia?
7. On teil ettepanekuid, kuidas õpilased ja teised õpetajad kogukonna raamatukogu rohkem kasutaks? Kas üldse peaks kasutama?
8. Mida sooviksite veel lisada, kommenteerida?

Lisa 8. Fotod

Foto 1. Kalamaja Põhikooli kogukonnaraamatukogu visuaal (Autor: Kalamaja vabatahtlik)

Foto 2. Kalamaja Põhikooli õpilase poolt kujundatud plakatid (Foto: Kaari Põlder)

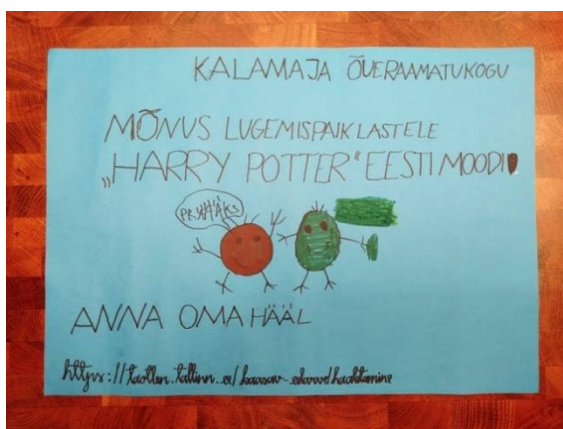

Foto 3. Kalamaja Põhikooli õpilase poolt joonistatud plakat (Foto: Kaari Põlder)

Foto 4. Lumemmed Kalamaja Põhikooli hoovis (Foto: Gerda Tenso)

Foto 4. Lumemmede kokkutulek Kalamaja Põhikooli hoovis (Foto: Gerda Tenso)

Foto 5. Infotahvel Salme Kultuurikeskuse rohealal (Foto: Erakogu)

Foto 6. Salme Kultuurikeskuse kogukonnaraamatukogu tänakividest aluse ehitus (Foto: Sten Svetljakov)

Foto 7. Salme Kultuurikeskuse kogukonnaraamatukogu seinade püstitamine (Foto: Sten Svetljakov)

Foto 8. Salme Kultuurikeskuse kogukonnaraamatukogu mai, 2023. (Foto: Marta Põlder)

Lihtlitsents

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Kaari Põlder,

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose

„Salme Kultuurikeskuse kogukonnaraamatukogu loomisprotsess ja edasine tegevuskava lähtudes kogukonna huvidest“

mille juhendaja on Riin Luks,

reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.

2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 3.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.

3. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.

4. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Kaari Põlder

22.05.2023